Jaargang 111. Dingsdag, 27 Julij 1852. No. 60.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD
voor de Stad en Provincie Groningen.

Bij deze Courant wordt aan de geabonneerden verzonden: *Bijblad* no. 14, inhoudende *Kort Verslag van de Handelingen der Provinciale Staten van Groningen, enz.*

NOTIFICATIE.

De STAATSRAAD, COMMISSARIS DES KONINGS in de provincie *Groningen*, gelet hebbende op Art. 11 der Wet van den 6den Maart 1852 (*Staatsblad* no. 47), tot regeling der Jagt en Visscherij, brengt bij deze ter kennis van het Publiek, dat Heeren GEDEPUTEERDE STATEN dezer Provincie, naar aanleiding der bepalingen van Art. 11 en 15 der boven aangehaalde Wet, bij besluit van den 15den dezer maand, no. 78, hebben bepaald:

1) dat het Jagtbedrijf van het vangen van Eendvogels in eene Eendekooi of daarmede gelijkstaand toestel in deze provincie wordt opengesteld op den 2den Augustus dezes jaars, en gesloten op den 15den Maart des volgenden jaars;

2) dat de opening der Jagt op Waterwild en het vangen met Slagnetten van het Waterwild, bedoeld bij Art. 15 der voorschreven Wet onder de letters *d* en *f*, als van Zwanen, Ganzen, Eenden, Duikers, Waterhoenders, Watersnippen, Schrieken, Kemphanen, Strandloopers, Wulpen en Plevieren, voor dit gewest wordt vastgesteld op den 2den Augustus eerstkomende; en

3). Dat het vangen van Lijsters in deze provincie zal beginnen op den 1sten September aanstaande en eindigen op den laatsten December daaraanvolgende.

En zal deze worden gedrukt en aangeslagen ter plaatse alwaar men gewoon is zulks te doen, en geïnsereerd in de *Provinciale* en *Groninger Couranten* en in het *Provinciaal Blad.*

Aldus gedaan in het Provinciehuis te *Groningen* den 19den Julij 1852.

De Staatsraad, Commissaris des Konings voornd.:
VAN LIMBURG STIRUM.

AANBESTEDING.

Op MAANDAG den 2den Augustus 1852, des middags te 12 uur, in een der appartementen van het Provinciehuis te *Groningen*, zal, door den STAATSRAAD, COMMISSARIS DES KONINGS in de PROVINCIE *GRONINGEN*, of, bij deszelfs afwezigheid, door een der LEDEN VAN DE GEDEPUTEERDE STATEN, in het bijzijn van den HOOFDINGENIEUR VAN DEN WATERSTAAT in het 1ste Distrikt, onder nadere approbatie worden aanbesteed:

Het Onderhouden van den Weg van de Aduarderbrug naar Aduard en Aduarderzijl, alsmede van den Weg en het Kanaal van het Aduarderdiep naar Oldehove, met de daarbij behoorende Werken; aanvangende met den dag der approbatie en eindigende met ultimo Junij 1853.

Deze aanbesteding zal geschieden bij enkele inschrijving.

Het Bestek, waarnaar de bovengemelde Aanbesteding zal plaats hebben, zal, boven en behalve in het Provinciehuis te *Groningen*, ter lezing liggen: te *Groningen* in den Doelen, bij de Kasteleins VAN DER LAAN, EEKHOFF, wedw. BONTEKOE, TEN HAVE, SPINHOF en de wedw. DE JONGE, alle aan de Groote Markt; voorts bij den Kastelein PLAAT in het Blaauwe Paard, bij den Kastelein VISSER in de Zon, bij de Wedw. RASKER, op den hoek van het Ameland; in de Stads Herberg en in de Slingerij, buiten de Apoort; bij den Kastelein MIDDELKOSTER bij de Ebbingepoort, en bij den Kastelein VAN WARTUM in de *Altena*; te *Zoutkamp* bij den Kastelein KNOL; te *Warffhuizen* bij de wedw. ELINGA; te *Winsum* bij de wedw. WIERSEMA; te *Bedum* in het Gemeentehuis; te *Onderdendam* in het Zijlvesterhuis en bij den Kastelein JAN KNOOP PATHUIS; te *Appingedam* bij de Kasteleins EVERS, WIERSUM en HOUWING; te *Delfzijl* bij de Kasteleins TER STEEG, HAZENHOEK, HEMMES, S. DE VRIES en de wedw. WEITS; te *Ten Boer* in het Gemeentehuis; te *Termunterzijl* bij den ZIJLWAARDER; te *Martenshoek* bij de wedw. MEURS; te *Zuidbroek* bij den Kastelein MONKHORST; te *Winschoten* bij de wedw. WISSEMAN; te *Nieuwe Schans* bij den Kastelein ROSE; te *Veendam* in het Gemeentehuis; te *Grijpskerk* bij den Kastelein DE BOER, en te *Zuidhorn* bij de wedw. OSSENTJUK.

Nadere informatiën kunnen worden aangevraagd bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat en bij den Ingenieur N. J. VAN DER LEE, te *Groningen*

GRONINGEN, 19 Julij 1852.

De Staatsraad, Commissaris des Konings voornoemd:
VAN LIMBURG STIRUM.

VERHURING
van JAGT en VISSCHERIJ.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, *op nieuw*, bij *enkele inschrijving*, te verhuren, gedurende het dienstjaar 18⁵²⁄₅₃, eindigende met den 30sten Junij 1853 (*zijnde de verhuring op den 13den Julij l.l. gehouden, afgeheurd*):

Het **REGT** van **JAGT** op- en van **VISSCHERIJ** in de **WATEREN** van de *Landerijen*, aan de gemeente *Groningen* in eigendom toebehoorende, hierna onder de perceelen **1** tot en met **17** vermeld, en het **REGT** van **VISSCHEN** in de **WATEREN** in perceelen **18** en **19** genoemd.

1ste *Perceel. Oude Pekela*, Zuidkant, voor zoo ver Stads, van af 2 en 3 lot tot aan de *Nieuwe Pekela*, Zuidkant.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

2de *Perceel. Nieuwe Pekela*, Zuidkant, voor zoo ver Stads, van af het begin tot aan de bogt in 't Diep en met inbegrip van plaats no. 46, bij H. K. DIJKHUIS in gebruik.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

3de *Perceel. Nieuwe Pekela*, Zuidkant, van de bogt in 't Diep, met inbegrip van plaats no. 47, bij L. L. HOFKAMP in gebruik, tot aan de 53 Stads-Kanaalsterplaatsen.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

4de *Perceel Oude Pekela*, Noordkant, voor zooverre Stads.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

5de *Perceel. Nieuwe Pekela*, Noordkant, voor zooverre Stads.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

6de *Perceel. a.* Vijf zoogenoemde Stadsplaatsen onder *Veendam.*
b. 57ste Kabeling in de *Wildervanh*, westkant van het Oosterdiep.
c. 56ste, 57ste, 58ste, 59ste Stadsplaatsen aldaar, Oostkant van het Oosterdiep.
d. De Stadsgronden ter wederzijden van het *Stads-Kanaal* gelegen, bekend onder den naam van de 22 Roe.
e. De 60 Roe, voor zooverre Stads.
f. De 53 Stads-Kanaalsterplaatsen.
d, *e*, *f*, beginnende bij de Wildervankster en eindigende bij de zoogenaamde Geele Klap.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

7de *Perceel.* De Gronden van af de Geele Klap tot aan de scheiding met *Laude* en *Ter Haar*, en wel:
a. de 22 Roe ter wederzijden van *Stads-Kanaal.*
b. de 60 Roe, voor zooverre Stads.
c. de Gronden ter weerszijden de beide afdraaijen.
d. de 104 Roe aan het *Stads Musselkanaal*, onder *Onstwedde* gelegen.
e. de Gronden bij den Schaapsberg, ten Zuiden van het *Stads-Musselkanaal* gelegen, alles voor zoover Stads.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

8ste *Perceel.* De Gronden onder *Ter Haar* gelegen, voor zoover Stads.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

9de *Perceel. Ter Apel.*
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

10de *Perceel.* De Stadslanden in den Kroonpolder, den nieuwen Stadspolder, en de Stadsaanwassen in het *Oldambt*, onder de gemeenten *de Beerta* en *Finsterwold* gelegen, in één perceel.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

11de *Perceel.* De Stadslanden, uitmakende de zoogenaamde Gockingaheerd te *Zuidbroek.*
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

12de *Perceel.* De twee aan elkander liggende Stadsplaatsen te *Midwolde*, in den *Oldambte*, bij J. HESSE, W.z., en J. VEEMAN in gebruik, te zamen groot ongeveer 160 Bunders.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

13de *Perceel.* De Stadsplaats op de *Ulsda*, bij Kinderen en Kindskinderen van H. F. KOSTER en Vrouw in gebruik, groot ongeveer 30 Bunders.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

14de *Perceel.* De Stadsplaats op de *Meeden*, Mastenbroek genoemd, bij H. G. DEDDES in gebruik, groot ongeveer 16 Bunders.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

15de *Perceel.* De Stadsplaats onder *Heiligerlee*, bij H. A. KLOOSTERBOER en Vrouw in gebruik, groot ongeveer 158 Bunders.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

16de *Perceel.* De Stadsplaats op *Veenhuizen*, onder *Finsterwold*, in gebruik bij P. B. ENGELKES en Vrouw, groot ongeveer 47 Bunders.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

17de *Perceel.* De Stadsplaats bij de *Nieuwe Schans*, in gebruik bij B. G. SISSINGH en Vrouw, groot ongeveer 67 Bunders.
a. **de Jagt.**
b. **de Visscherij.**

18de *Perceel.* Het *Regt* van *Visschen* aan de Stad toekomende in het Reitdiep, van den buiten-drijfboom in den mond van de Haven tot *Garnwert.*

19de *Perceel. Idem* in het Boterdiep, van de Stad tot aan de grondzijl achter *Noorderhoogebrug.*

De Voorwaarden van Verhuring zullen, van heden, ter lezing liggen: ter Secretarij dezer Gemeente; te *Winschoten* bij de Weduwe WISSEMAN; te *Oude Pekela* in het GEMEENTEHUIS; te *Veendam* bij DUINTJER, in *de Unie*, en op het *Stadskanaal* bij KOCH, in *de Leeuw.*

De op zegel gestelde Inschrijvingsbiljetten, *voor ieder onderdeel van ieder perceel afzonderlijk* in te dienen, met *vermelding* van het *nommer* en *omschrijving* van het *onderdeel* van het *perceel*, waarvoor ingeschreven wordt, zullen moeten worden ingerigt overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij de Voorwaarden is bepaald, en vóór of uiterlijk op DONDERDAG den 5den Augustus 1852 aan het RAADHUIS moeten worden bezorgd.

De opening dier Biljetten en de provisionele toewijzing aan den hoogsten Inschrijver op ieder *onderdeel van ieder perceel*, zal in het openbaar plaats hebben op VRIJDAG den 6den Augustus 1852, des voormiddags te tien uur, in een der VERTREKKEN van het RAADHUIS.

GRONINGEN, 26 Julij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: VAN UILDRIKS, *L. S.*

BEKENDMAKING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van de Gemeente *Groningen* brengen bij deze ter kennis van de BELASTINGSCHULDIGEN, dat het door den Heer STAATSRAAD, COMMISSARIS des KONINGS in de Provincie *Groningen*, bij besluit van den 16den Julij 1852, *no.* 16, gearresteerd en invorderbaar verklaard *eerste gedeelte* van het PRIMITIEF KOHIER voor de **BELASTING** op het **PERSONEEL**, over het dienstjaar 18⁵²⁄₅₃, van deze Gemeente, op heden aan den ONTVANGER der DIRECTE BELASTINGEN in deze Gemeente ter invordering is ter hand gesteld, en dat ieder verpligt is zijnen aanslag op den bij de Wet bepaalden voet te voldoen. Voorts worden de belanghebbenden herinnerd, dat, bijaldien zij mogten vermeenen bij hunnen aanslag bezwaard te zijn, zij hunne klagten deswege moeten indienen *binnen drie maanden na heden*, en dat die klagten, vrijgesteld van zegel, moeten worden gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten, en kunnen worden bezorgd bij den Heer Controleur der Directe Belastingen te *Groningen.*

Gedaan in het Raadhuis te *Groningen* den 23sten Julij 1852.

Burgemeester en Wethouders: VAN IMHOFF.
De Secretaris: VAN UILDRIKS, *L. S.*

NIEUWSTIJDINGEN.

ITALIE.

Een brief uit Napels meldt de aankomst in die haven van een Amerikaansch eskader, bestaande uit twee fregatten en twee oorlogsstoombooten, dat zich naar den Pyraeus moest begeven om de invrijheidstelling te eischen van den Amerikaanschen zendeling, die zich sedert verscheidene maanden in de gevangenis bevindt, onsdank de reclamatiën van den Amerikaanschen consul.

DUITSCHLAND.

Nopens den hoofd-inhoud der Pruissisch-Oostenrijksche memorie over Sleeswijk-Holstein, bij de Bondsvergadering ingeleverd, verneemt men, dat daarin wordt aangetoond: 1) het verzet tegen den landsheer was onregtmatig; 2) de verbinding der hertogdommen berust op een historisch regt; 3) het Bondsdag-besluit van 1846 is van geene beteekenis.

— De schepen der Duitsche vloot zijn op eene waarde van 1,110,000 rthl. getaxeerd.

— Den 16den Julij is in Weimar de aanstaande verloving aangekondigd van Z. K. H. prins *Hendrik der Nederlanden* met prinses *Amelie Maria-da-Gloria Auguste*, jongste dochter van den hertog *Bernhard van Saksen Weimar Eisenach.*

— De politie te Berlijn heeft het *huwelijks-bureau*, in genoemde stad bestaande, opgeheven. De zich aanmeldende kandidaten, uitgelokt door de berigten omtrent dames met een vermogen van 100,000 thl. en die allezins bereid waren om zich in den echt te begeven, moesten zich gewoonlijk voor hunne thlr. inschrijvings-contributie tevreden stellen met de verzekering van den ondernemer, dat juist de verlangde dame elders reeds eene keuze had gedaan. De politie heeft het geheele bureau en de boeken van den ondernemer onderzocht en bevonden, dat de rijke dames slechts denkbeeldig bestonden, en alles niets dan eene speculatie was van den heer *Nave*, zoodat deze huwelijks-speculant door de politie in hechtenis is genomen.

— Naar men verneemt, schrijft men uit Frankfort, zal de Koning van Wurtemberg zich in den loop der maand Augustus naar de badplaats Homburg begeven, waar alsdan mede H. M. de Koningin der Nederlanden verwacht wordt, tot het gebruiken der baden.

— De Hannoversche Kamers zijn den 17den Julij voor onbepaalden tijd uiteengegaan, om waarschijnlijk niet voor de maand September weder bijeen te komen.

— Men meldt, dat de brief des keizers van Oostenrijk aan den minister van politie, waarbij de baron *von Pillersdorf* als geheimraad en ridder van de H. Stephanusorde afgezet wordt, reeds onderteekend en afgezonden is. Om zijne 46 dienstjaren en het aanzien van zijn geslacht, zal de maatregel niet officiëel bekend gemaakt worden, en ook aan al de dagbladen alhier is het stilzwijgen opgelegd. Men verzekert, dat de heer *von Pillersdorf* zich niet vrijwillig zal onderwerpen, maar eene geregtelijke beslissing en de bijeenroeping van het kapittel der orde zal verlangen. Mogt hem dat geweigerd worden, dan staat zijn besluit vast, met zijne familie voor altijd Oostenrijk te verlaten; zijne financiële omstandigheden maken hem geheel onafhankelijk. Ook zijn' voormaligen collega in het ministerie, den heer *Dobblhof*, vroeger gezant te 's Gravenhage, hangt het zwaard van *Damokles* boven het hoofd. Allerwaarschijnlijkst zoude hij de catastrophe door zijn verzoek om ontslag voorkomen.

— Hoe zeer de gemeenste speculatie zich beijvert om dalende prijzen der veldvruchten op eene onnatuurlijke hoogte te houden, bewijst een geval in het Badensche, waar twee handelaars hunne aan den weg liggende aardappelenvelden met vitriool besproeid hebben, om er het aanzien der aardappelenziekte aan te geven. Ten gevolge van geregtelijk onderzoek zijn deze misdadigers correctioneel gestraft.

— De heer *de Saive* heeft te Keulen en in den omtrek reeds 800 stuks vee met de longziekte ingeënt. Geheel zonder gevaar schijnt de inenting evenwel *niet* te zijn, daar van meer dan éénen kant gemeld wordt, *dat sommige der ingeënte runderen gestorven zijn.* Men meent, dat de bewerking eerder bij het jonger vee dan bij het oudere gelukt.

— Het Protestantsche consistorie te Homburg, in de Beijersche Paltz, heeft een der wachters aan de ijzerbaan, *Bietenmeister* genoemd, wegens zijne onchristelijke gevoelens, buiten de kerkgemeenschap gesloten. Op grond van deze uitsluiting, heeft de procureur-generaal van Tweebruggen openbaar bekend gemaakt, dat de genoemde persoon, als tot geen erkend kerkgenootschap behoorende, volgens de Beijersche landswet, zijne burgerlijke en burgerschaps-regten heeft verloren.

— Een jeugdig scheikundige te Bazel, de heer *C. Meijer*, heeft het middel uitgevonden om de gazlichten door de electrische draden te ontsteken en weder uit te blusschen, zoodat de straten eener geheele stad als in één oogenblik door eene enkele hand verlicht kunnen worden.

— Op de Poolsche grenzen is de stad Praszka bijna geheel in de asch gelegd. In drie uren tijds zijn 200 meest steenen huizen verbrand, waarbij 4000 menschen van woning beroofd en 20, waaronder 12 kinderen, omgekomen zijn.

— De Sultan heeft aan Z. H. *Pius IX* een kostbaar tafelservies ten geschenke gezonden.

GROOT-BRITTANJE.

LONDEN, 21 Julij.

Thans zijn 587 verkiezingen voor het huis der gemeenten bekend, en blijven er nog 67 over. Volgens den ministeriëlen *Morning Herald*, behooren van de verkozenen 315 tot de voorstanders van het ministerie, en de overige 272 tot de tegenpartij. — De *Times* rangschikt, van de 586 verkozenen, 254 onder de ministeriëlen, 269 onder de liberalen, en 63 onder de liberale conservativen.

— Dezer dagen is de bekende ingenieur *Borthwick* van hier naar Alexandrië vertrokken, ten einde voor den heer *Stephenson* de werken van den spoorweg tusschen die stad en Caïro op te nemen. Naar men verzekert, vordert die onderneming allezins naar wensch, is de aardenbaan reeds voor een groot deel gereed, en arbeiden meer dan 30,000 inboorlingen aan dien weg.

— Voorloopig is reeds gemeld, dat de groote diamant, de wereldberoemde *Koh-i-noor*, welke verleden jaar op de tentoonstelling te Londen zoo zeer de aandacht tot zich getrokken heeft, eene kunstbewerking zou ondergaan, waardoor de schoonheid van dien steen en tegelijk deszelfs waarde aanmerkelijk verhoogd zouden worden, en dat dit even belangrijke als moeijelijke werk, nadat vele deskundigen daarover geraadpleegd waren, was opgedragen aan de heeren *Coster*, juweliers te Amsterdam. Thans melden de Londensche bladen, dat met dezen arbeid een begin gemaakt is. Voor het slijpen van dezen steen is in de werkplaats van de heeren *Garrard*, hof-juweliers van Koningin *Victoria*, eene stoommachine gebouwd, en verleden Vrijdag is, in tegenwoordigheid van den hertog *van Wellington*, welke veel belang in dat werk stelt, een der puntjes van den kostbaren steen weggenomen. Op zijn verlangen heeft de hertog *van Wellington*, nadat de diamant, met uitzondering van een klein gedeelte, in lood gevat was, het rad, dat door stoom gedreven wordt en door middel waarvan de bewerking geschieden moet, het eerst doen omwentelen, en dus de eerste nieuwe facet gevormd. Men heeft alle hoop, dat de Hollandsche kunstenaars verder in hunne onderneming slagen zullen. Het is het voornemen, den *Koh-i-noor* in een' ovalen brillant te veranderen.

— Hoe Engeland steeds bereid is de nagedachtenis van uitstekende mannen in zeer verschillende vakken te vereeren, kan wederom hieruit blijken, dat voor wijlen den beroemden bokser *Tom Spring* een marmeren gedenkteeken zal worden opgerigt, bestaande in eene vierkante kolom, op wier uiteinde eene afbeelding van den drinkbeker, hem bij zijn leven door zijne vrienden aangeboden, alsmede een biervat prijken zullen; terwijl het voetstuk een nevens elkander rustende leeuw en lam vertoonen zal, en een op de kolom aangebragt medaillon den naam en roem van *Spring* moet vereeuwigen.

— Men meldt uit Portsmouth van den 18den, dat de koninklijke stoom-flotille, bestaande uit de *Retribution* van 28 stukken, *Victoria en Albert* en *Odin* van 16, het jagt *Black Eagle*, het admiraliteits-jagt *Vivid*, en de *Fairy* en *Elfin*, dien dag voor Osborne, het verblijf van H. M. de Koningin, ten anker zijn gekomen; — dat H. M., Prins *Albert* en de overige leden van het koninklijk gezin zich dadelijk aan boord hebben begeven van het schip *Victoria en Albert*, en met de geheele flotille spoedig uit het gezigt zijn geraakt.

— In de Amerikaansche dagbladen leest men het volgende middel om in nood verkeerende schepen te ontdekken.

Een voornaam koopman te New-York heeft in zijne instructiën aan de bevelvoerders zijner schepen ten pligt gesteld, om elken ochtend bij het aanbreken van den dag en elken avond vóór het ondergaan der zon een' man in den mast te zenden, die den horizon moet rondzien, ten einde te ontdekken, of er in de nabijheid eenig schip zich bevindt, hetwelk hulp noodig heeft. Dit is een voortreffelijk voorschrift, hetwelk door iederen reeder behoorde te worden opgevolgd, want men heeft dikwerf vernomen, dat schepen, die bijstand noodig hadden, zijn gepasseerd, zonder dat men zich om hen bekreunde of ook wel doordien zij niet waren gezien. Indien deze maatregel algemeen werd ingevoerd, zouden menig schip en vele menschenlevens kunnen behouden blijven.

— Met de *Pacific* zijn Noord-Amerikaansche berigten tot den 10den dezer ontvangen. De stad Montreal in Canada is den 8sten dezer door een' vreeselijken brand geteisterd, die ruim driehonderd huizen vernield en duizenden van have en dak beroofd heeft. — Volgens gemaakte berekening, hebben de mijnen van California, sedert de eerste ontdekking tot het begin der vorige maand, reeds eene waarde van tweehonderd millioen dollars in goud opgeleverd.

Van den 23sten. H. M. de Koningin is gisteren avond van haar zeetogtje weder op het eiland Wight aangekomen. De haar vergezeld hebbende flotilje stoomschepen is naar Spithead

teruggekeerd.

— De tot heden verkregen uitslag der verkiezingen, is volgens den *Clube* 303 liberalen, 268 ministerielen en 36 twijfelachtigen. De officieële lijsten geven slechts twee rubrieken, namelijk 303 vrijzinnigen en 304 ministerielen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 21 Julij.

Men heeft thans meer omstandige berigten ontvangen, betreffende het verblijf des Voorzitters te Straatsburg, en van de feesten, welke daar bij die gelegenheid hebben plaats gehad. Daaruit blijkt, dat over het algemeen die feesten mislukt zijn, ten gevolge van zware regens, welke bijkans gedurende den geheelen dag en avond van den 18den zijn gevallen.

Overal is de Voorzitter met kransen en bloemruikers als overladen geworden, en men gelooft niet, dat ooit te voren eenig regerend Vorst een zoo groot aantal eereblijken van dien aard heeft ontvangen. Een der te zijner eere opgerigte bogen was versierd met een opschrift, aldus luidende: „De spoorwegen geven vrede aan de aarde." In sommige gemeenten is de kreet gehoord: „leve de redder van Frankrijk."

De aankomst van den Voorzitter te Straatsburg heeft een zeer indrukwekkend schouwspel opgeleverd. Hij is aan het stations-gebouw ontvangen door den prefect, den maire en de bevelvoerende generaals. De maire, de heer *Chastelain*, heeft den Voorzitter de sleutels der stad in een' gouden schotel, welke op een blaauw fluweelen kussen was geplaatst, aangeboden, en eene toespraak tot het Hoofd van den Staat gerigt, die dus begon:

„De stad Straatsburg acht zich gelukkig, den uitverkorene der natie, den verwinnaar der regeringloosheid, den redder van Frankrijk, binnen hare muren te ontvangen.

„Door mijne handen biedt deze aloude stad aan u hare sleutels aan, en met vreugde doet zij dit, als een zinnebeeld van hare onderdanigheid en hulde, want meer dan een ander hebt gij, monseigneur, bijzonder regt op hare toegenegenheid."

Bij de inzegening der stoomtrekkers heeft de bisschop van Straatsburg gewaagd van „den grootmoedigen Prins, die Frankrijk voor regeringloosheid heeft bewaart." Wijders heeft de genoemde prelaat den wensch uitgedrukt, dat de versnelde gemeenschap, die door den stoom wordt verkregen, dienstbaar zou worden gemaakt aan de uitbreiding van de Katholijke godsdienst.

Men kan het thans als zeker aannemen, dat ditmaal de Prins-Voorzitter geene officiële aanspraken zal houden. In den *Moniteur* zijn al de aanspraken opgenomen, welke door de geconstitueerde overheidspersonen tot hem zijn gerigt geworden, en de Prins heeft, naar luid van dat blad, steeds in zoo weinig woorden als mogelijk was zijnen dank betuigd voor de hem gegevene blijken van nationale toegenegenheid en hulde. Deze omstandigheid verdient te meer opmerking, daar men weet, dat de Voorzitter vroeger gewoon was, bij gelegenheden als deze, het woord te voeren en zijne staatkundige beginselen bekend te maken, dikwerf tot groot misnoegen van degenen, welke geroepen waren om met hem 's lands hoogste belangen te besturen.

De schaduwzijde van dit tafereel zijn eenige arrestatiën te Châlons-sur-Marne en Nancy; men vermoedt, dat zij haren oorsprong hebben in vrees der politie voor een aanslag op het leven des Presidents. Welligt echter is het eene bloote maatregel van voorzigtigheid. Men moet evenwel hierbij opmerken, dat te Parijs heden geruchten van komplotten in omloop waren; men sprak van het arresteren van 3 personen, welke met booze oogmerken uit Algiers waren gekomen; van een Corsicaan, die bekend was met eene zamenspanning tegen het leven des Presidents, maar welke slechts aan hem nadere ontdekkingen wilde doen. Men houdt het er echter voor, dat deze geruchten voor het grootste gedeelte, zoo niet geheel, ongegrond zijn.

(Volgens eene télégrafische dépêche uit Straatsburg, van heden voormiddag 11 uur, had de President Baden dien morgen te 9 uur verlaten, en was te 11 uur weder te Straatsburg aangekomen, te midden van de kreten: *Leve Napoleon! leve de Keizer!* Hij zou te 1 uur naar Luneville vertrekken.)

— Men verzekert, dat er onverwijld na de terugkomst van den Prins-President te Parijs, eene wijziging in het ministerie zal plaats hebben.

— Men verzekert, dat de heer *Renouard de Bussière*, afgevaardigde voor het departement van den Beneden-Rijn, eene amnestie aan den President heeft verzocht, als gedachtenis aan zijn bezoek te Straatsburg.

— Te Meaux heeft de bisschop, die onlangs van eene reis naar Rome is teruggekomen, den Prins-Voorzitter de verzekering gegeven, dat de Paus zeer was ingenomen met de bedoelingen van de Fransche bewindslieden en met den tegenwoordigen staatkundigen toestand van Frankrijk.

— Men verzekert, dat de President zijne reis alleen tot voorwendsel gebruikt, om ongemerkt zijne 18-jarige nicht, de markgravin *van Baden*, te kunnen ontmoeten, die hij huwen wil. De hertogin *Stephanie*, die voor den Prins eene moederlijke teederheid koestert, zou dit huwelijksplan hebben bewerkt. Op het bal, door de stad te geven, zouden de partijen elkander ontmoeten.

(Het schijnt thans stellig, dat de President met de prinses *van Wasa* in het huwelijk zal treden. De prinses is buitengemeen schoon, door prinses *Stephanie* zorgvuldig opgevoed en gelijk hare voorouders, Protestantsch.)

— De geruchten betreffende de herstelling van het Keizerrijk blijven met hernieuwde kracht in omloop; men noemt reeds verschillende datums, waarop die belangrijke gebeurtenis tot stand zal komen. Zoo spreekt men b. v. van de maand December, en dus na de reis, die *Lodewijk Napoleon* dan door het zuiden van Frankrijk zal afgelegd hebben. De tijd zal hier moeten leeren.

— Te Sèvres heeft gisteren avond een treurig geval plaats gehad. De maarschalk *Exelmans*, groot kanselier van het legioen van eer, is van het paard gevallen en, in weerwil der spoedigst aangebragte geneeskundige hulp, is de geachte krijgsman overleden.

[Het lijk van den generaal, zal op de groot-kanselarij van het legioen van eer worden ten toon gesteld. De dag van de begrafenis is nog niet bepaald.

Men verzekert, dat eene pyramide op de brug van Sèvres zal worden opgerigt, op de plaats waar de maarschalk bij den val van zijn paard den dood vond.]

— Het *J. des Débats* bevat een' opmerkelijken brief van den hoogleeraar *Jacquemart*, waarin deze met kracht op het denkbeeld aandringt, dat de regering, welke zoo velerlei commissiën benoemt, ook eene commissie daarstelle, ten einde den aard en de verschijnselen van de hondsdolheid te onderzoeken. De heer *Jacquemart* wijdt tevens uit over deze hondsdolheid naar aanleiding van zijne eigene ondervinding, daar hij getuigt verscheidene malen door honden en eens door een' dollen hond gebeten te zijn, en zelf de verschijnselen van dolheid ondervonden te hebben. De genoemde hoogl. belooft dan ook, indien de door hem voorgestelde commissie benoemd wordt, alle mogelijke inlichtingen te geven aangaande het bedoelde onderwerp, ja, hij biedt zelfs aan zich, in tegenwoordigheid van getuigen, door zoogenaamde dolle honden te laten bijten, ten einde men uit zijnen mond de door hem ondervondene gewaarwordingen, aandoeningen, enz., kunnen opschrijven.

— Men leest in den Spaanschen *Constitutional* een berigt uit Coruna, waarin groote lof wordt toegezwaaid aan de officieren en de equipage van het Nederl. oorlogsfregat *Doggersbank*. De toevloed van nieuwsgierigen, die dit schoone fregat wenschten te bezigtigen, was buitengewoon, waartoe veel bijdroeg de minzaamheid en voorkomendheid, waarmede de bezoekers werden ontvangen. Als een staaltje daarvan wordt verhaald, dat bij gelegenheid van een bezoek, dat eenige officieren van eene in de nabijheid gelegene garnizoensplaats met hunne dames en vergezeld van een korps muzikanten, aan boord van het fregat aflegden, eene der dames voor een' zeeman in de bres was gesprongen, die om een gering vergrijp geboeid was, en dat de kommandant de beleefdheid had gehad, dien man op haar verzoek onmiddellijk in vrijheid te stellen. Voorts wordt gezegd, dat de *Doggersbank* 60 stukken geschut voert met 600 man equipage, daaronder begrepen het etat majoor, 42 adelborsten en 80 mariniers; dat het voor tien jaren gebouwd is en dat de constructie van het vaartuig en de discipline aan boord, de natie tot eer strekken, die vroeger de koningin der zeeën was. De officieren van het fregat hadden de merkwaardigheden der stad in oogenschouw genomen. Den 15den hadden de adelborsten eene wandeling door de stad gedaan en de algemeene aandacht getrokken door hunne jeugd en fraaije tenue.

Van den 23sten. De President is gisteren te 1 uur van Straatsburg vertrokken, onder een' ontzettenden toeloop der bevolking, om hem bij zijne afreis te begroeten. Onderweg heeft de President verscheidene malen den spoortrein doen stilstaan, om de toejuichende bevolking zijnen dank toe te brengen. Te Saverne heeft de President zijn rijtuig eenige oogenblikken verlaten, om het kasteel aldaar te bezoeken. Te 4½ uur is de President te Luneville aangekomen, alwaar hij den nacht heeft doorgebragt.

De President is, na eene groote revue en schitterende kavallerie-manoevres te Luneville bijgewoond te hebben, naar Nancy vertrokken, waar hij heden te 11 uur is aangekomen. Te 1 uur zou hij weder van daar vertrekken. Hij wordt te 6 uur hier teruggverwacht. Hem zal hier eene schitterende officiële ontvangst worden toebereid. De troepen zullen geëchelonneerd staan in en van het station van den spoorweg van Straatsburg, in de voorstad St. Denis, tot aan de barrière de l'Etoile, dus over eene uitgestrektheid van 1 uur gaans.

Van den 24sten. De *Constitutionnel* bevat een omstandig relaas van de wijze, waarop de President bij zijne aankomst in de hoofdstad is ontvangen. Men verwachtte hem tegen 6 uur, doch zijne reis is vertraagd geworden, doordien hij zich te Chalons-sur-Marne heeft moeten ophouden, ten einde aan den wensch der bevolking te voldoen. Het blad zegt, dat de kreet van *leve de Keizer!* alle andere kreten overtrof, welke verschilt met die *J. d. Débats*, hetwelk zegt, dat slechts enkele kreten van dien aard zijn aangeheven. Overigens bevestigen deze berigten volkomen het medegedeelde (zie hiervoren) over de goede ontvangst, welke den President is ten deel gevallen. De troepen schijnen bij deze gelegenheid het stilzwijgen bewaard te hebben, uitgenomen de mobile gendarmerie, welke den kreet van *leve Napoleon!* heeft aangeheven.

BELGIE.

BRUSSEL, 22 Julij.

De Koning heeft spoedig na zijne terugkomst uit Duitschland den heer *Leclercq*, procureur-generaal bij het hof van cassatie, bij zich ontboden, om hem met de zamenstelling van een nieuw ministerie te belasten. Uit een berigt der ministeriële *Indépendance* blijkt, dat de heer *Leclercq* gemeend heeft de taak, die Zijne Majesteit hem wilde opdragen, niet te moeten op zich nemen. (De heer *Leclercq* was in het Parijsche dagblad *la Patrie* met den heer *Liedts*, thans gouverneur der provincie Brabant, genoemd als in aanmerking komende voor eene kabinetswijziging in gematigd liberalen geest. Men wilde hieruit opmaken, dat de benoeming van den heer *Leclercq* aan het Fransche gouvernement aangenaam zoude zijn.)

Men verzekert nu, dat, na de weigering van den heer *Leclercq*, den heer *Lebeau*, een der leiders van de gematigde liberalen in de Kamer der volksvertegenwoordiging, nu op zijn landgoed bij Hoey, naar Brussel is geroepen. Ook deze heeft geweigerd zich met de vorming van een bewind te belasten, waarop de tegenwoordige minister van financiën, de heer *Frère* bij den Koning is ontboden.

— De werken tot kanalisatie der Maas, beneden Luik, zijn voor 6,800,000 fr. aanbesteed aan den heer *Fremersdorf*, ondernemer van openbare werken te Aken.

— De beruchte generaal *Mellinet*, die, bij de omwenteling van 1830, eene rol heeft gespeeld, die hem, als zeer beweldadigd door Koning *Willem den Eersten*, geenszins tot eer heeft gestrekt, is in den ouderdom van 87 jaren overleden.

— De oud gouverneur-generaal van Nederl.-Indie, *J. J. Rochussen*, bevindt zich te Brussel. Z. ex. is met den heer *van Karnebeek* kamerheer en adjudant van den Koning der Nederlanden, bij den Koning in een bijzonder gehoor ontvangen.

— De dag van den 17den Julij is allernoodlottigst geweest voor den landbouw. De verwoestingen door den hagel aangerigt in de provinciën Limburg, Namen, Henegouwen enz., zijn onberekenbaar. Nooit is de wedergade daarvan beleefd. Een enkel landbouwer in Limburg schat zijn verlies op 20,000 fr.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 24 Julij.

Bij besluit van den 20sten Julij j.l., heeft Zijne Majesteit goedgevonden aan de heeren mr. *P. P. Bosse*, minister van financiën, *Ch. F. Pahud*, minister voor de koloniën, en mr. *H. van Sonsbeeck*, minister voor de buitenlandsche zaken, vergunning te verleenen tot het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van ridder grootkruis der orde van den Rooden Adelaar, hun door Z. M. den Koning van Pruissen geschonken.

— Z. M. heeft benoemd tot chef van het topografisch bureau bij het departement van oorlog, den luit.-kol jhr. *G. E. A. van Panhuys*, van den generalen staf, en, bij den generalen staf, tot maj. den kap. der 1ste kl. *J. C. de Normandie 's Jacob*.

— Naar wij vernemen, heeft Z. K. H. Prins *Hendrik* ten geschenke gezonden aan de Friesche Stoombootreederij, als blijk van erkentelijkheid voor het ter zijner beschikking stellen der stoomboot *Friso*, een keurig bewerkt, kostbaar zilveren theeservies.

— De Tweede Kamer der Staten Generaal is, ter behandeling van het wets-ontwerp ter goedkeuring van artikelen van de overeenkomst met Frankrijk tot wering van den nadruk, bijeengeroepen tegen den derden Augustus e.k.

Wanneer de Tweede Kamer in genoegzamen getale mogt opkomen, om deze zaak te behandelen, waaraan wij evenwel twijfelen, dan gewis zullen de discussiën over dit onderwerp belangrijk worden en zal de minister van buitenlandsche zaken bovenal op nieuw een blijk erlangen, hoedanig men de door hem met het buitenland geslotene overeenkomsten waardeert.

— Men verneemt thans, dat de concessie voor een' onderzeeschen telegraaf, tusschen Scheveningen en Harwich, verleend zou zijn aan den heer *Ruyssenaers*, te Fijnaart, en dat deze telegraaf binnen twee maanden gereed zal moeten zijn.

— Volgens een' brief uit 's Gravenhage, door de *Brusselsche Indépendance* medegedeeld, zou de weigering der Tweede Kamer, om het traktaat met Frankrijk, betreffende den nadruk, vóór haar uiteengaan te behandelen, vrees hebben doen ontstaan voor ernstige verwikkelingen tusschen de Nederlandsche regering en den President der Fransche republiek, daar het Fransche kabinet categorisch op de ratificatie van het traktaat heeft aangedrongen. De minister van buitenlandsche zaken heeft — zoo wordt al verder gezegd — den 19den dezer eene conferentie met den Franschen gezant, den baron *André*, gehad, ten einde van de Fransche regering eene verlenging van den termijn te bekomen, die voor de ratificatie van gezegd traktaat bestemd was.

Men wil echter weten, dat de wijze waarop de heer *André* op zich heeft genomen om den wensch der Nederlandsche regering aan zijn kabinet kenbaar te maken, veel aanleiding geeft om te twijfelen, of zijn verzoek te Parijs gunstig zal worden opgenomen. Indien Frankrijk op de onverwijlde ratificatie blijft aandringen, zal het te bezien staan of onze Kamers zich goedwillig zullen buigen voor den wil van den Prins-President der republiek.

— Men schrijft ons, dat door Z. M. aan *J. Graswinckel*, te Delft, concessie is verleend tot het oprigten eener naamlooze maatschappij ter verbinding van de Zuiderzee met de Eems, waarvoor de benoodigde kapitalen te Londen beschikbaar zouden zijn.

(Ook kunnen wij tot ons genoegen hier nog bijvoegen, dat ten gevolge van zijn gelukkig slagen in het tot stand brengen van bovengenoemde zaak, gemelde heer is aangezocht, om zich met twee andere mannen van naam aan het hoofd te stellen van eene andere onderneming van industriëlen aard, waarvoor eveneens 1½ à 2 millioen vereischt wordt, en welk kapitaal zijn ed. in de gelegenheid zou zijn te verschaffen.)

— Op de Welplaat, gemeente Spijkenisse, is thans weder, even als in Julij 1846, op een perceel bouwland met tarwe bezaaid, behoorende aan den bouwman *Adrianus Kooijck*, neêrgekomen een luchtbol, welke dadelijk bij het neêrvallen in brand is geraakt en eenige schade aan het gewas heeft veroorzaakt; gelukkig dat dezelve op het land in onrijp graan — hetwelk uit dien hoofde geen brand vatte, en niet op de daarbij staande woning of andere brandbare stoffen — is neêrgekomen, dewijl anders daardoor de schade onberekenbaar en het ongeluk ontzettend had kunnen worden. Intusschen maakt dit voorval het meer en meer wenschelijk dat de wet van den 19den Januarij 1808, nu laatstelijk opgenomen in het Provinciaal Blad van Zuidholland, 1846, no. 111, gestreng worde gehandhaafd en het oplaten van dergelijke hoogst gevaarlijke luchtbollen zooveel mogelijk worde verhinderd, ten einde de verschrikkelijke gevolgen, welke dezelve, als met brandende stoffen opgevuld, kunnen veroorzaken, te voorkomen. (*Staats-Ct.*)

Van den 24sten. In de residentie is aangekomen en aan het hôtel *l'Europe* afgestapt, de heer *Léon Faucher*, oud minister van binnenl. zaken in Frankrijk, met gevolg, komende van Parijs.

AMSTERDAM, 23 Julij.

Onder de officiële mededeelingen in de Pruissische dagbladen lezen wij, dat de Koning van Pruissen den Nederlandschen minister van binnenlandsche zaken, mr. *J. R. Thorbecke*, de orde van den Rooden Adelaar, eerste klasse geschonken heeft.

Door de Nederlandsche handel-maatschappij zijn bevracht 27 schepen, als: 13 voor Amsterdam; 11 voor Rotterdam; 2 voor Middelburg, en 1 voor Schiedam.

HAARLEM, 21 Julij.

Gisteren heeft de Nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid hare *vijfenzeventigste* algemeene vergadering, onder voorzitting van den heer *C. J. de Bruyn Kops* gehouden.

Heden heeft de genoemde maatschappij het vijfenzeventigjarige feest van haar bestaan plegtig gevierd.

Te 2 uur des namiddags hebben de directeuren, met hunnen voorzitter, en den algemeenen secretaris, den heer *A. J. van Eeden*, benevens de afgevaardigden der departementen der algemeene vergadering, zich daartoe in de Groote kerk, welke met de meeste welwillendheid door het kerkbestuur te dat einde was afgestaan, en welke op eene zeer doeltreffende wijze voor de plegtigheid was ingerigt, vereenigd, en heeft de heer directeur *A. H. van den Boon Mesch* de feestrede uitgesproken.

De plegtigheid is, behalve door de genoemde personen, door leden van het gewestelijk en het stadsbestuur, van de regterlijke magt en andere daartoe genoodigde aanzienlijke lieden, bijgewoond en verder door een aantal leden der maatschappij en vele belangstellenden, zoo hoorders als hoorderessen. Op allen heeft de redevoering, zoo ter zake van den belangrijken inhoud, als wegens de keur van bewoordingen, een' diepen indruk gemaakt. De geheele plegtigheid is op eene aangename wijze door een voortreffelijk orgelspel afgewisseld.

Van de ingekomen antwoorden op prijsvragen, is met goud bekroond eene door den heer *A. Kakebeke*, *J.z.*, landbouwer te Krabbendijk (Zeeland), geschrevene verhandeling over het verbouwen van Canada-tarwe; terwijl een veel ongunstiger lot is te beurt gevallen aan den inzender van een leerboek over de Nederlandsche Landhuishoudkunde, hetwelk getrouwelijk en letterlijk was gekopiëerd naar dictées van prof. *van Hall* te Groningen. Der vergadering werd dus de onaangename taak opgelegd, om, ingevolge art. 143 der wet, het naambriefje te openen en den naam te bekend maken, welke bleek te zijn *Jacob Lambertsz Adriani*, pred. te Lutjebroek (N.-Holland).

ARNHEM, 21 Julij.

Het gebouw der tentoonstelling wordt heden druk bezocht. De buitengewone spoortrein heeft eene groote menigte bezoekers aangevoerd. De commissie gaat nog steeds voort de voorwerpen van nommers te voorzien, welk werk evenwel niet vlot van de hand schijnt te gaan, vermits men nog vele voorwerpen vruchteloos in den catalogus tracht te vinden.

Wij verwachten, dat het bezoeken der tentoonstelling gaandeweg zal toenemen, gelijk reeds aanvankelijk het geval blijkt te wezen. Wij durven gerustelijk zeggen, dat een ieder over zijn bezoek niet alleen voldaan zal zijn, maar dat zijne verwachting ver zal worden overtroffen. Ieder vaderlandsch hart gevoelt zich aangenaam gestemd bij het aanschouwen van al die voortbrengselen van kunst en nijverheid, vervaardigd in een land, door den vreemdeling zoo dikwerf miskend of onopgemerkt voorbijgegaan, maar dat zich in vele opzigten met dien vreemdeling durft te meten en welks volksvlijt, door gepaste middelen aangemoedigd, ijverig blijft streven, om zijn standpunt op het veld van kunst, wetenschap en nijverheid roemvol te handhaven.

UTRECHT, 22 Julij.

De minister van binnenlandsche zaken wordt heden albier verwacht. Zijne Exc. zal zijnen intrek nemen bij den heer commissaris des Konings.

's HERTOGENBOSCH, 23 Julij.

De werkzaamheden voor het leggen van den Nederlandschen Belgischen telegraaf worden met ijver voortgezet. Op het Nederlandsch gebied zijn de palen reeds tot de grenzen gezet. De Belgische ingenieurs hebben den 17den dezer den weg van Antwerpen naar Breda opgenomen, om de noodige maatregelen van uitvoering te bepalen. De lijn zal met den 1sten October in werking worden gesteld.

VOORBURG, 22 Julij.

Na een verblijf van 34 uren op Rusthof, is H. K. H. Prinses *Marianne der Nederlanden* heden morgen te 4 uur weder naar Rotterdam vertrokken, om met eene der stoombooten het vaderland te verlaten. Het verblijf alhier is dus al van zeer korten duur geweest.

[H. K. H. is weder naar Duitschland vertrokken, reizende onder den naam van gravin *van Sypenburg*, en vergezeld van haren secretaris, den heer *van Rossem*.]

MAASTRICHT, 21 Julij.

Wij hebben melding gemaakt van het ongeluk in de steenkolenmijn van Kerkraede voorgevallen. Wij moeten er thans nog bijvoegen, dat vier van de gekwetste werklieden gisteren zijn bezweken, en dat men aan het behoud van twee anderen nog twijfelt. Men wil dat het ongeval is ontstaan door de onvoorzigtigheid van een' werkman, die naar eene met gas gevulde plaats is gegaan, terwijl zijne veiligheidslamp in geen goeden staat was.

LEEUWARDEN, 22 Julij.

Naar aanleiding van het gewijzigd reglement tot voorkoming der verspreiding van de besmettelijke longziekte onder het rundvee in deze provincie, is weder last gegeven tot het dooden van 22 runderen, welke door die ziekte waren aangetast, makende sedert de inwerkingtreding van de betrekkelijke reglementaire verordeningen (17*den December* 1849) een totaal van 5212 runderen.

— Aan de staten dezer provincie is door den heer *J. G. Heuveldop c. s.*, bestuurderen van de afdeeling Leeuwarden der maatschappij tot bevordering van ambachts- en fabrijknijverheid in Nederland, ingediend een verzoekschrift tot oprigting eener provinciale industrieschool, te vestigen binnen Leeuwarden.

Van den 23sten. In de zitting der staten van deze provincie van heden is men teruggekomen op het laatstelijk genomen en door ons medegedeelde besluit, waarbij Ged. Staten zijn gemagtigd om een 10tal jonge runderen aan te koopen, ten einde daarop eene proeve met de inenting als voorbehoedmiddel tegen de longziekte te nemen, met dien verstande nl., dat het thans geheel aan Ged. Staten is overgelaten, om zoovele runderen tot gemeld einde te bezigen, als noodig mogt worden geacht.

ASSEN, 23 Julij.

Door de arrondissements-regtbank alhier is heden een bevel van gevangenneming verleend tegen den persoon van *Willem Bruins*, schoenmaker te Koevorden, ter zake van bedreigingen met moord en beleedigingen van den procureur-generaal bij het prov. geregtshof van Overijssel, door hem op onderscheidene hoeken der stad Zwolle aangeplakt, uit welken hoofde hij te Zwolle reeds in verzekerde bewaring is genomen.

— Wij vernemen, dat de nachtdiligences van *Visser & Kiesbrink* en van *Burgers* in den afgeloopen nacht te Smilde, bij de ontmoeting, tegen elkander zijn gereden, met dat gevolg, dat een der achterraden van de diligence van *Burgers* is gebroken en de passagiers zich hebben moeten getroosten in eenen boerenwagen verder naar hier te worden vervoerd. Wij vernemen er bij, dat onder deze passagiers zich bevond de heer *Visser* in persoon, die alzoo zelf getuige is geweest, hoe roekeloos men soms te werk gaat en met de veiligheid der passagiers als het ware den spot drijft, gelijk ook hier weder het geval is geweest, daar alleen door het onbedachtzaam hard rijden van den oprijder der diligence van *Visser* en het niet genoeg uithalen van dezen het ongeval, 'twelk ergere gevolgen had kunnen hebben, is ontstaan. Wij hopen, dat de tegenwoordigheid van den heer *Visser* bij dit voorval het gevolg zal hebben, dat het reizend publiek voortaan niet weder aan dergelijke gevaren worde prijs gegeven, en het niet waar moge zijn, hetgeen men verhaalt, dat het doldriftig hard rijden van de diligence van *Visser* uitgaat van den ondernemer zelve, die, naar men zegt, den conducteur buitengewoon beloont, wanneer hunne diligence, die des nachts tusschen half een en een uur van hier vertrekt, den wagen van *Burgers*, om half twaalf van hier afrijdende, weder inhaalt.

GRONINGEN, 26 Julij.

Vrijdag l.l. werd in het provinciehuis alhier door een der leden van de gedeputeerde staten, in het bijzijn van den hoofdingenieur van den waterstaat alhier, publiek aanbesteed: Het maken van een' steenen duiker in de bakoven-kade nabij de Bourtange, provincie Groningen, met de leverantie van al de daartoe benoodigde materialen en arbeidsloonen. — Hierop is slechts één inschrijvingsbiljet ingekomen, te weten van J. D. Pieters, te Blijham, voor *f* 2225.

— Door burgemeester en wethouders der gemeente Groningen is afgeloopen Zaturdag op het raadhuis bij enkele inschrijving, voor den tijd van zes achtereenvolgende jaren, verhuurd: De stadsplaats op het Ruigezand, bestaande in eene boeren behuizing, schuur en verder getimmerten, met tuinen en landen, gelegen in den Ruigezandster Polder; enz. — Hierop zijn twee biljetten van inschrijving ingekomen; de laagste inschrijver had ingeschreven voor *f* 3105, en de hoogste inschrijver was J. J. Juursema, wonende onder de gemeente Grijpskerk, voor eene jaarlijksche huur van *f* 3403.

Daarna werd overgegaan tot de aanbesteding van: Het maken en leveren van een ijzeren afsluitingshek, in plaats van de af te breken gedeelten ringmuur, en een paar dito deuren in de poort voor den hortus medicus in de Nieuwe Kijk-in-'t Jatstraat. — Hierop waren vier biljetten van inschrijving ingekomen, als van *f* 421, *f* 365—70, *f* 310 en de laagste inschrijver, zijnde J. Woldring, mr. smid alhier, voor *f* 255.

Ter dierzelfder tijd en plaats werd nog vervolgens aanbesteed: 1. Het verwen van den Atoren. — Hierop waren vier inschrijvingsbiljetten ingekomen, als van *f* 248, *f* 243, *f* 193—94 en de laagste inschrijver, P. de Vries, voor *f* 189. — 2. Idem het beursgebouw. — Hierop waren vijf biljetten ingekomen, als van *f* 175, *f* 159, *f* 132—76, *f* 120 en het laagste biljet, van Johs. Mulder, voor *f* 74. — 3. Idem de drie stads kranen aan het Damsterdiep, het Winschoterdiep en buiten de Apoort, alsmede de stads timmerschuur. — Ingekomen drie biljetten; het eerste was van *f* 64—94, het andere van *f* 52 en het laatste, van H. van der Steen alhier, voor *f* 49. — 4. Idem de noorder kaserne, met het wachtgebouw op de binnenplaats, putten, regenbakken, privees en verder toebehooren. — Op dit perceel zijn zes inschrijvingsbiljetten ingekomen, als van *f* 267, *f* 209—78, *f* 209, *f* 196, *f* 179—90 en H. v. d. Steen alhier schreef in voor *f* 149—99.

— Wij vernemen, dat de 28ste Augustus aanstaande, zijnde de 180ste herinneringsdag van de verlossing dezer stad en provincie in 1672, ook nu weder zoo nuttig als aangenaam zal worden gevierd; doch dat de commissie voor dat gedenkwaardig feest tevens heeft besloten, het in 't vervolg slechts om de 5 jaren plegtig te gedenken.

— Door de politie alhier werd laatstleden Vrijdag wederom een onderzoek in het werk gesteld omtrent het gewigt van de ter markt aangevoerde stukken boter; onder dezen vond men vijf personen wier stukken boter te ligt zijn bevonden, tegen welke proces-verbaal is opgemaakt.

— Bij besluit van den 19den Julij, heeft Z. M. goedgevonden, de door den gemeenteraad van Haren gedane benoeming van den burgemeester L. Th. Jorissen tot secretaris, met Zijne goedkeuring te bekrachtigen.

— Bij besluit van den 20sten Julij heeft Zijne Majesteit goedgevonden, eervol ontslag te verleenen aan P. J. Themmen, op zijn verzoek, als schepper van de schepperij van Wierum onder het Aduarderzijl, — en te benoemen tot medevolmagten in het bestuur van den Noordpolder, G. Reinders en E. F. Mulder, en tot schepper van de schepperij van Wierum onder het Aduarderzijl, J. Alberts.

— Het *Provinciaal Blad van Groningen*, no. 103, bevat eene notificatie van den Staatsraad, Commissaris des Konings d.d. 19den Julij 1852, no. 18, nopens de opening der jagt op waterwild, van den kooitijd der eenden, van het vangen van lijsters, enz.

Het Blad no. 104, bevat eene circulaire, d.d. 20sten Julij 1852, no. 16c, houdende mededeeling, dat 2 nalatige lotelingen der nationale militie niet meer in de termen van opsporing vallen.

Het Blad no. 105 bevat eene circulaire van Gedeputeerde Staten, d.d. 22sten Julij 1852, no. 16, betrekkelijk de regtstreeksche inzending, aan het departement van binnenlandsche zaken, van afdrukken of afschriften der verslagen, welke jaarlijks door burgemeester en wethouders aan den Gemeenteraad worden gedaan.

Het Blad no. 106 bevat eene notificatie van Gedeputeerde Staten van den 22sten Julij 1852, no. 67, houdende mededeeling van de ter goedkeuring aangebodene verordening van den raad der gemeente Groningen, tot het wijzigen der dagen, waarop voortaan de herfstkermis in die gemeente zal beginnen en eindigen.

Het Blad no. 107 bevat eene circulaire van den Staatsraad, Commissaris des Konings, d.d. 24sten Julij 1852, no. 2, nopens den kring van zwanendriften en eendenkooijen, — en betrekkelijk het zegelregt der verzoeken, bedoeld bij de artt. 16 en 37 der wet van den 6den Maart 1852 (*Staatsblad* no. 47).

— Het te *Grijpskerk* reeds sedert 1789 bestaande muzijkgezelschap heeft dezer dagen het berigt mogen ontvangen, dat het Z. M. den Koning, eerelid van gedacht gezelschap, behaagd heeft, als bewijs van H.D. belangstelling, aan hetzelve de aanzienlijke som van *f* 100 te schenken.

— In den voormiddag van den 21sten dezer, omstreeks te 10½ uur, trok eene hevige onweersbui over de gemeente *Aduard*, vergezeld van rukwinden en bliksemslagen, waardoor de woning van S. A Lanting, winkelier op *den Ham*, door den bliksem werd getroffen, dat echter geen erge gevolgen heeft gehad. De bliksem schijnt door den schoorsteen te zijn ingeslagen in de woonkamer, alwaar de vrouw van Lanting zich bevond; heeft daar eenige schade aan het muurwerk veroorzaakt, zonder dat de genoemde vrouw eenig letsel heeft bekomen, en is denkelijk den schoorsteen weder uitgegaan, tengevolge waarvan de schoorsteen en kap zijn beschadigd en eenige pannen van het huis zijn gerukt, zonder verder eenig onheil te veroorzaken of eenig spoor van brand na te laten.

— Den 22sten Julij, te half twaalf des middags, ontstond er brand in de schuur behoorende aan de behuizing door den landbouwer H. W. Top, te *Grootegast*, bewoond. De brand is veroorzaakt door het broeijen van het hooi, dat, naar ons berigt wordt, met hoogst laakbare onvoorzigtigheid te huis gehaald en opgetast was. Onder de zonderlinge begrippen toch, — zegt de berigtgever, — waarin het Westerkwartier zoo vruchtbaar is, behoort vooral ook, dat miedenhooi (hooi dat in de lage landen gewonnen is) niet branden *kan*. Dit voorbeeld moge het wanbegrip voor goed wederlegd hebben. De behuizing en schuur zijn geheel uitgebrand. Eenige meubelen zijn gered. Menschenlevens zijn er niet te betreuren. Alle mogelijke hulp is bereidwillig aangebragt en verleend, — alleenlijk die eener brandspuit, de eenige die afdoende zou hebben kunnen helpen, ontbrak; — hetgeen in eene zoo aanzienlijke en volkrijke gemeente nog al verwondering wekken mag. Men twijfelt niet, of men zal echter nu het noodzakelijke inzien, om eenige eeuwen na de uitvinding der brandspuiten, zich dan ook hier er nu eens eindelijk eene aan te schaffen. Men gaat toch nog al eens aan het put dempen als er een kalf verdronken is.

— Men verneemt, dat op het verbrande perceel slechts voor de onbeduidende som van *f* 700 was verzekerd.

— Laatstleden Zaturdag morgen te 8 uur kondigde het klokgelui te *Wedde* wederom brand aan. Weldra zag men de woning van Jan Jans Hoeve Jr. in lichte laaije vlam staan. De eigenaar dier woning had, omdat deze voor zijn bedrijf te klein was, niet verre van dezelve eene loods opgeslagen, waarin de voornaamste huismeubelen konden worden geborgen, voordat de vlammen haren vernielenden invloed uitoefenden. Het hooi was toevallig verre genoeg van de woning in een' hoop gezet. Gelukkig zijn derhalve zeer weinig losse goederen eene prooi der vlammen geworden. — De bedoelde woning, waarvoor dezen winter bij een' publieken verkoop niet meer dan ruim *f* 200 werd geboden, was — naar men ons meldt — voor *f* 500 in de Tielsche brandkas verzekerd. — De schade, door dezen brand veroorzaakt, zal derhalve wel niet aanzienlijk zijn.

Men heeft ons verzekerd, dat dit de vijfde maal is, dat de familie Hoeve te Wedde in de laatste jaren door dergelijke ramp werd getroffen.

— Naar men ons berigt, zoude onlangs te *Ter Haar*, onder de gemeente Vlagtwedde, het volgende voorval hebben plaats gehad: Zekeren landbouwer zich des morgens ongeveer te zes uur naar zijn land begevende, hoorde gejammer in eene op het land staande stroobult, even alsof hij een pas geboren kind hoorde schreijen. Hij had zich al aanstonds derwaarts begeven en tot zijne groote verbazing aldaar bevonden eene moeder, welke eenige oogenblikken voor zijne komst van een welgeschapen kind was bevallen en bezig, hetzelve van een kleed te voorzien. — Op de vraag van den landman, had zij hem te kennen gegeven, dat zij des avonds bevorens zich niet wel bevindende en als vreemde vrouw aldaar geen onderdak hebbende, zich naar het land had begeven en in diezelfde nacht of morgen ongeveer te 4 uur onder den blooten hemel was bevallen. — De landbouwer met haar lot bewogen, had haar van de noodwendigste levensbehoeften vier dagen lang voorzien, terwijl zij toen reeds, met de jonggeborene op den rug, was vertrokken, den landbouwer dankende voor de genotene weldaden.

— Te *Garnwert* werd heden de jaarlijksche harddraverij gehouden. De prijs, zijnde eene briljante suikermand met twaalf zilveren lepeltjes, is behaald door het bruin merriepaard *de Sterke* genoemd, toebehoorende aan den heer K. Bolt, van den Ham, bereden door den eigenaar; terwijl de premie, zijnde een dito schildpadden sigaarkoker, ten deel viel aan het bruin witvoet merriepaard toebehoorende aan den heer W. Wolters, van Zuidwolde, insgelijks door den eigenaar bereden.

— Naar men ons berigt, had er in den avond van den 23sten Julij l.l. te *Hoogeveen* een schromelijk ongeluk plaats bij de in het nieuwe kanaal gebouwd wordende houten sluis no. 5, in of bij de kom dier plaats. — Aldaar waren eenige arbeiders bezig met het inheijen van damplanken, toen op eens een der zijstanders der hei brak en de stellaadje over schuins naar beneden viel en een persoon zoodanig aan het hoofd gewond werd, dat, naar men wil, zijne hersenpan zoo al niet verbrijzeld, dan toch zoo beschadigd is, dat de man niet vervoerd kan worden en men voor zijn leven vreest. — De ongelukkige heeft eene vrouw en zes nog zeer jonge kinderen en verkeert in armoedige omstandigheden. — Ook een ander persoon, welke daaraan werkte, is door den val getroffen en meer of minder gekwetst, gelukkig echter niet gevaarlijk.

De *Amst. Courant* meldt, dat het model, in het pleister, van het voor Laurens Janszoon Coster, den uitvinder der boekdrukkunst, op te rigten standbeeld, ontworpen en bewerkt door den heer L. Royer, te Amsterdam, zich thans bevindt in eene der zalen van de academie van beeldende kunsten te dezer stede.

De aan de hoofdcommissie van vele zijden toegezonden bijdragen hebben haar in staat gesteld, zoover reeds aan den haar opgedragen last te voldoen. Haar blijft nog over het doen gieten van het beeld in metaal, welke arbeid vermoedelijk aan de heeren L. J. Enthoven & Co., te 's Gravenhage, opgedragen zal worden, zoodra de commissie daartoe zal kunnen overgaan.

Wijders wordt gemeld, dat de pogingen, in de laatste dagen door de hoofdcommissie op nieuw aangewend, om ondersteuning te bekomen, ten einde over de noodige middelen te kunnen beschikken, aanvankelijk reeds met een gunstigen uitslag bekroond worden.

Vier typografische vereenigingen, te Haarlem, 's Gravenhage, Rotterdam en Utrecht bestaande, hebben zich vereenigd met het door de Amsterdamsche vereeniging *Voorzorg en Genoegen* opgevatte denkbeeld, om te trachten, den dag, die voor de onthulling van het standbeeld bestemd zal worden, tot een nationalen feestdag te maken, in het bijzonder voor alle boekdrukkers en letterzetters.

(*Ingezonden.*)

Ten einde menigeen daarmede misschien zijn voordeel kunne doen, worden de volgende opmerkingen, die ons van eene geachte zijde zijn medegedeeld, hiernevens onder de aandacht van belanghebbenden gebragt:

1) dat men vooral dit jaar (door de vrij algemeene doch zeer overdrevene vrees voor het verslag of ziekte in het koolzaad, welke zich echter hier en daar maar eenigzins buitengewoon heeft vertoond en ook dáár nog zeer is toegevallen) om de zoogenoemde voorloopers te behouden, het meeste koolzaad te vroeg heeft afgesneden en daardoor het beste zaad, om het weinige slechte te behouden, veel in waarde heeft verminderd; welks vroege snijding echter altijd schadelijk is, terwijl men, behoorlijk rijp snijdende, het veel vroeger kan dorschen, en beter zaad oplevert; 2) dat men nog maar op enkele plaatsen de goede gewoonte heeft om het zaad door sleden, waarop het draagkleed gelegd wordt, naar het dorschkleed laat vervoeren in plaats van door dragers gedragen, dat zelfs bij de voorzigtigste wijze veel zaad doet verloren gaan, en bij eenigen wind en onvoorzigtig dragen eene onberekenbare schade voor den eigenaar is, en 3) dat men in sommige en meest alle gemeenten veel te weinig koolkleeden heeft, zoodat de een naar den ander te veel moet wachten, en zijn zaad niet zelden, om gemis van in tijds te kunnen dorschen, onnut en somtijds tot groote schade moet laten liggen.

Correspondentie.

Het ingezonden stuk van den heer J. H. Leopold moet heden wegens plaatsgebrek blijven liggen.

Kerknieuws.

De algemeene Synode der Nederl. Hervormde Kerk, heeft in hare zitting van den 19den jongstleden in behandeling genomen het den 15den dezer ingekomen rapport der commissie, omtrent de bekrachtiging van het algemeen reglement door Z. M. den Koning, in verband met andere stukken, en heeft de synode overeenkomstig het advies der commissie besloten:

1) aan de Nederlandsche Hervormde Kerk bekend te maken, dat het algemeen reglement voor de Herv. Kerk in het koningrijk der Nederlanden, bekrachtigd bij Koninklijk besluit dd. 23sten Maart l.l., sedert den 1sten Mei 1852 *wel en wettig* kracht van wet heeft bekomen, gelijk zulks door den secretaris der synode, bij kennisgeving door middel der *Kerkelijke Courant*, is aangekondigd; dat daarbij tevens het vroegere reglement d.d. 7den Jan. 1816 is afgeschaft, en dat de kerkbesturen in de Hervormde Kerk zich daarnaar behooren te rigten;

2) hare *volle* goedkeuring te hechten aan de handelingen der algemeene synodale commissie ten aanzien van de bekrachtiging van het algemeen reglement, met name aan het *adres* door die commissie tre beveiliging en handhaving van de ongeschonden regten der Kerk, aan Z. Exc. den Minister gerigt en terzelfder plaats opgenomen;

3) zich bij een eerbiedig adres te wenden tot Z. M. den Koning, met de uitdrukking van de gevoelens, die de synode bezielen.

— Ds. *G. Horreus de Haas* heeft zijne gemeente bekend gemaakt, dat hij het beroep naar Dwingeloo heeft aangenomen.

— Te Surbuisterveen is, uit het vroeger opgegeven tweetal, tot herder en leeraar benoemd de heer *C. P. de Groot*, kandidaat in de theologie te Sneek.

— Z. M. heeft bij besluit van den 7den dezer op verzoek van den heer *J. Preuyt*, predikant bij de Herv. gemeente te Oudenbosch, aan dien leeraar het eervol emeritaat verleend.

— Predikanten of kandidaten, die verlangen de openstaande betrekking van predikant te Antwerpen, tegen 3000 fr. te vervullen, bij voorkeur zij, die ook in de Fransche taal kunnen prediken, worden uitgenoodigd zich aan te melden aan den kerkeraad aldaar.

— De Herv. gemeente te Amsterdam leed den 22sten dezer weder een treffend verlies door het plotseling afsterven van den w.eerw. heer *Jacobus Johannes Wilhelmus van Staveren*.

— Ds. *R. Duiker*, pred. bij de Chr. Afg. gemeente te Oudega (Friesland), heeft voor de beroeping naar Driesum bedankt.

— Te Anjum is beroepen ds. *R. Duiker*, pred. te Oudega.

— Ds. *van den Bosch*, pred. te Apeldoorn, heeft voor de beroeping naar Nykerk op de Veluwe bedankt.

— Te Amsterdam is op nieuw tot herder en leeraar verkozen de weleerw. heer *P. J. Oggel*, thans te Utrecht.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen te Amsterdam den 20 Julij, kapit. *de Vries* Anna Sophia en den 31sten *Ketelaar* de Hoop, beide van Londen; *de Vries* Vijf Gezusters en *Kruisinga* Vrouw Reina, beide van Bremen; den 22sten *Joosten* Vrouw Hillechiena, *Lukkien* Jeltina Roelina, *Hut* Margina Margretha en *Spanjer* Catharina Sophia, alle 4 van Londen; *Bontekoe* Jonge Lucas, van Nerva; *Bleeker* Zwaantje Cornelia, van Cardiff; *Schaap* Bernhard en Elize, van Grangemouth; *de Boer* Jantina Petronella, van Schiedam; den 23sten *Brouwer* Harmonie, van Petersburg; *de Weerd* Anna Elisabeth en *Spijkman* Maria Johanna, beide van Nickerie; *Visser* Ceres, van Newcastle; *Potjewijd* Afina, van Nerva; den 24sten *de Boer* Nisina Beerta, van Petersburg; *de Jonge* Castor; van Dantsig; *Glim* Vrouw Willemtina, van Koppenhage. — Te Texel den 23 Julij, *Gunther* Cornelia en *Croes* Jonge Reintje, beide van Londen; *Blaak* Jantina, van Dundee; *Sap* Broederliefde, van Newcastle; *Buining* Magdalena, van Nerva. — In het Vlie den 20 Julij, *Kamminga* Oldambt, van Nerva; den 21sten *Onnes* Johanna Geertruida, van Memel; den 22sten *de Boer* Verwachting, van Newcastle. — Te Brielle den 21 Junij, *Tolner* Courier, van Londen; den 22sten *van Sluis* Annegina, van Petersburg; den 23sten *Peper* Alida, van Riga. — Te Vlissingen den 21 Julij, *de Jonge* Fennegina Arentina, van Riga. — Te Galatz den 5 Julij, *de Haan* Hendrika, van Londen. — Te Malaga den 7 Julij, *Mulder* Ida, van Gijon. — Te Londen den 19 Julij, *Potjer* Eltje, van Nantes; den 20sten *Legger* Marchiena, van Rostock; den 22sten *van der Wouden* Vrouw Dieuwke, van Workum. — Te Cardiff den 18 Julij, *Huizing* Geertruida, van Limerick. — Te Liverpool den 19 Julij, *Speelman* Geertruida Speelman en *Zijl* Alpha, beide van Nantes; den 21sten *Duit* Frouwina, van Nantes; *Smit* Catharina Frederika, van Londonderrij. — Te Dublin den 19 Julij, *Nieboer* Hendrika, van Rotterdam. — Te Dundee den 19 Julij, *Olthof* Jantina, van Amsterdam. — Te North Shields den 19 Julij, *Smilde* de Hoop, van Schiedam; den 20sten *Deen* Jantina Frouwina, van Zwolle; den 21sten *Pluktje* Hermanna Hendrika, van Groningen; *Hoekstra* Eendragt, van Londen. — Te Hartlepool den 17 Julij, *Mulder* Vrouw Jantina, van Harburg; den 18den *Boiten* Catharina Elisabeth, van Lynn; den 20sten *Doekes* Alida Giezen en den 21sten *Paap* Margaretha, beide van Grimsbij. — Te Ipswich den 21 Julij, *Wiersma* Anke Berg, van Groningen. — Te Goole den 19 Julij, *Pik* Maria Aurelia, van Dantzig. — Bij Aldbro' den 19 Julij, *Koster* Argo, van Dantzig naar Londen. — Bij Southwold den 18 Julij, *Pruim* Dageraad, van Groningen naar Londen. — Te Hamburg den 19 Julij, *Hoek* Herstelling, van Amsterdam; den 20sten *Scholtens* Regina Hillegina, van Sunderland; den 21sten *Evers* Vrouw Trientje, van Amsterdam; *de Haan* Vrouw Gesina, van Makkum; *Joosten* Hendrika, van Amsterdam; den 22sten *Valom* Agatha, van Antwerpen. — Te Sonderburg den 12 Julij, *de Koning* Vrouw Willemtina, van Lubeck. — Te Kiel den 20 Julij, *Stuit* Eendragt, van Settin. — Te Pillau den 19 Julij, *Duit* Fennegina, van Amsterdam. — Te Dantzig den 18 Julij, *Staal* Tjadda, van Amsterdam. — Te Memel den 16 Julij, *Hangelbroek* Margrietha, *Gialts* Helena en *Potjewijd* Eppien, alle 3 van Koningsbergen. — Te Bolderaa den 17 Julij, *Hekman* Hoop en Verwachting, van Bergen; *Zeilinga* Maria, van Torrevieja.

Binnengekomen te Texel den 24 Julij, *Tuntelder* Christina Christina, van Londen; *Bakker* Johanna, van Riga. — In het Vlie den 23 Julij, *Potjewijd* Afiena, van Nerva; *Mulder* Maria Catharina, van Dantzig. — Te Londen den 23 Julij, *Pruim* Dageraad, van Groningen; *Koster* Argo, van Dantzig; *Faber* Twee Vrienden, van Weile. — Bij Deal den 22 Julij, *Boer* Verwachting, van Amsterdam naar Marseille. — Te North Shields den 22 Julij, *Oostra* Margaretha Hillegonda, van Londen. — Te Frederikstadt den 10 Julij, *Munning* Antje, van Termunterzijl; *Pott* Hoop, van Delfzijl.

Vertrokken van Amsterdam den 24 Julij, kapit. *Kuyper* Alida Schuringa, naar Londen. — Van Texel den 22 Julij, *van der Veen* Vrouw Anske, naar Yarmouth; den 23sten *Woudstra* Vriendschap, *Veling* Catharina en *de Groot* Twee Gebroeders, alle 3 naar Londen. — Uit het Vlie den 21 Julij, *de Jong* Hendrika, naar Frederikstad; *de Boer* Willem, naar Oudsoen; *Stuit* Concordia, op avontuur. — Van Helvoet den 23 Julij, *Voogd* Vriendschap, naar Caen. — Van Maassluis den 23 Julij, *Panjer* Gesina, naar Landerneau. — Van Roijan den 14 Julij, *Bolhuis* Roelfina Gesina, naar Rotterdam. — Van Liverpool den 19 Julij, *Lievens* Nijverheid, naar Brugge; *Puister* Rieka, naar Petersburg. — Van Hartlepool den 18 Julij, *Jonker* Maria Elisabeth, naar Aden. — Van Grimsbij den 19 Julij, *Doekes* Alida Giezen, naar Shields. — Van Hamburg den 20 Julij, *Lukje* Froukje Egberdina, naar Dantzig; den 21 Julij, *Pott* Catharina Wilhelmina, naar Harburg. — Van Swinemunde den 18 Julij, *Zeven* Elsina Jantina, van Petersburg naar Rotterdam; den 20sten *Top* Clasina Margaretha, naar Fedderwarden. — Van Dantzig den 16 Julij, *Smit* Annegina Engelina, naar Zwolle; *Pekelder* Heidewijka, naar Zwolle; *Knooihuizen* Annechiena Bouwina, naar Bordeaux; *de Winter* Margaretha, naar Londen. — Van Bolderaa den 15 Julij, *Huisman* Onrust en den 16den *Hazewinkel* Johanna Petronella, beide naar Elseneur; den 17den *Kolk* Jonge Boll, *Engelsman* Dina Marchina en *Mulder* Wendelina, alle 3 naar Helsingör.

Vertrokken den 24 Julij, kapit. *Schuur* Aaltje Pronk, naar Londen; *Eeltjes* Edouard Marie, naar Liverpool; *Keetelaar* Jantina Hendrika, naar Newcastle; *Hazewinkel* Anna en Mientje, naar Engeland. — Van Brielle den 24 Julij, *Helmers* Hendrika Roelina, naar Drammen. — Van Liverpool den 22 Julij, *Meppelder* Concordia, naar Nerva.

Zoutkamp, 22 Julij. Vertrokken den 22 Julij, kapit. *Pluktje* Tetsia, naar Londen; den 24sten een schooner en een kof.

Zeilklaar den 23 Julij, kapit. *van den Berg* Jantina, naar Fredrikstad; *Lukkien* Margreta Wilhelmina, naar Londen.

Delfzijl, 25 Julij. Binnengekomen den 19 Julij, kapit. *Greven* Jacoba Gesina, van Bremen; *Rozeboom* Onderneming, van Leer; den 20sten *Panjer* Vrouw Wyka, van Bremen; den 21sten *Douwes* Venus, van Oldenburg; den 22sten *Oetzes* de Hoop, van Emden; *Wolkammer* Alberdina en den 23sten *de Cock* Hillechiena, beide van Noorwegen; *Walker* Fides, van Stettin.

Vertrokken den 19 Julij, kapit. *Schuur* Jacoba Gesina en den 20sten *Hulzebos* Catharina, beide naar Leer; *Kleufkoorn* Vrouw Margaretha, naar Hamburg; den 23sten *de Groot* Geziena en *Riepma* Agatha, beide naar Noorwegen; *Barghoorn* Trientje, naar Emden; *Postma* Margaretha, naar Leer; *Herz* Ober Eems, naar Meppen; *Huisman* Aurora, naar Bremen.

Termunterzijl, 24 Julij. Binnengekomen den 19 Julij, kapit. *Pasman* Maria, van Steenhuizerzijl; den 20sten *Burman* de Vrouw Geziena, van Leer; den 23sten *Munning* Anje, van Noorwegen.

Vertrokken den 19 Julij, kapit. *Koops* de Vrouw Grietje en *Wilkens* Alberdina, beide naar Noorwegen; *de Vries* de Vrouw Anna, naar Oldersum; den 22sten *Pasman* de Vrouw Elisabeth, naar Leer; den 24sten *de Boer* Zeelust, naar Noorwegen; *Burman* Geziena en *Pasman* Maria, beide naar Leer.

Harlingen, 24 Julij. Binnengekomen den 21 Julij, kapit. *Onnes* Johanna Geertruide, van Memel; *de Boer* Verwachting, van Newcastle; den 23sten *Mulder* Maria Catharina, van Dantzig; *Duintjer* Friso, van Memel; *Brouwer* Elisabeth, van Memel; *Andreassen* Sophie, van Fredrikstadt; *Zwaal* Barend, van Riga; *Ebes* Grietje, van Memel.

Vertrokken den 18 Julij, kapit. *de Boer* Concordia, naar Riga; den 20sten *de Boer* Willem, *Stuut* Concordia en den 20sten *Hanger* Goede Hoop, alle 3 naar Noorwegen; den 23sten *Cappen* Neptunus, naar Schotland; *Helmers* Stad en Lande, naar Memel; *Vos* Anna Luitzina, *Haagensen* Niord, den 24sten *Spithorst* Lubbegina en *Keun* Twee Gezustes, alle 4 naar Noorwegen.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN, welke de Sond gepasseerd zijn.

18 Julij. Visser, Eensgezindheid, v. Riga n. Amst., m. hout.
de Boer, Niessina Beerta, v. Petersb. n. Amst., m. rogge.
Steffens, Johannes, v. Riga n. Amst., m. rogge.
Visser, Vriendschap, v. Riga n. Amst., m. hout.
Hazewinkel, Jonge Liefert, v. Memel n. Macduff, m. beend.
de Jonge, Ida, v. Stettin n. Rotterdam, m. raapolie.
Broekema, Ida Hillechina, v. Koningsb. n. Engel., m. beend.
Schuring, Antje, v. Dantzig n. Londen, m. hout.
Lenger, Argo, v. Riga n. Abbeville, m. hout.
Rink, Jac. Begeman, v. Dantzig n. Londen, m. tarwe.
Zwaal, Barend, v. Riga n. Harlingen, m. hennep.
Schuring, Annegiena, v. Petersb. n. Rotterdam, m. rogge.
Fenenga, Joh. Bertha, v. Riga n. de Maas, m. rogge.

19 —— Engelsman, Niessina Schuringa, v. Antwerpen n. Koppenh.
Edama, Margar. Gezina, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Willinga, Catharina, v. Nerva n. Holland, m. hout.
Klein, Concordia, v. Stettin n. Groningen, m. hout.
Donema, Renske Hooites, v. Dantzig n. Amst., m. tarwe.
Zeven, Elsina Jantina, v. Petersb. n. Rotterd., m. rogge.
Knol, Bouwina, v. Riga n. de Maas, m. rogge.
Middel, Bouwina, v. Stettin n. Aberdeen, m. beenderen.
Oldenburger, Ceres, v. Nerva n. Grimsbij, m. beenderen.
de Jonge, Hesperus, v. Memel n. Harlingen, m. hout.
Boutekoe, Jacobine, v. Nerva n. Amst., m. balken.
Bartels, Bertha, v. Wolgast n. de Noordzee, m. tarwe.
Das, Hermanna Das, v. Stettin n. Nantes, m. hout.
Knooihuizen, Annech. Bouwina, v. Dantzig n. Bordeaux.

20 —— Smit, Alegonda Rensina, v. Belfast n. Dantzig, m. ijzer.
Appel, Morgenstern, v. Riga n. Amst., m. balken.
de Boer, Zwaantina Hendrika, v. Bergen n. Riga, m. harings.
Breeland, Gezina Hendrika, v. Riga n. de Maas, m. gerst.
Schaap, Onderneming, v. Riga n. Rotterdam, m. gerst.

21 —— Hazewinkel, Joh. Petronella, v. Riga n. Rotterdam, m. vlas.
Wiers, Okkolina, v. Bremen n. Dantzig, m. tabak.
Gust, Antonia Francina, v. Bergen n. Petersb., m. harings.

De Wind den 18 Julij, Z.O.; den 19den Z.O.; den 20sten O., Z.O., N.O.; den 21sten Z.O., Z.Z.O., Z.W.; den 22sten N.N.W.

SCHEEPSVRACHTEN.

Dantzig, 17 Julij. In deze week zijn de meeste schepen, die vrachten zochten, bevracht tegen volgende koersen: naar Londen 13 sh. 6 à 9 d., Dundee 12 sh. 6 d. per lading balken; Liverpool 3 sh. 2 d. per qr. tarwe, Amsterdam *f* 13,50 à *f* 14; Zwolle *f* 13 à *f* 13,50 per last rogge en Amsterdam *f* 13 per last hout.

Pillau, 19 Julij. Gesloten van Koningsbergen naar Londen tegen 1 sh. 10 d. à 2 sh. 4 d.; Liverpool tegen 2 sh. 6 d. à 3 sh. per qr. tarwe; Holland tegen *f* 15 per last tarwe; Rotterdam *f* 14 per last rogge.

Memel, 17 Julij. Toegestaan naar Harlingen *f* 730 per 50 last gerst; de Maas *f* 15,50 per last dito.

Riga, 18 Julij. De vrachtprijzen van hier waren: naar Amsterdam *f* 18 en *f* 19 met *f* 1 kapl. per last slaglijnzaad; de Maas *f* 20 voor rogge, *f* 18 voor gerst, beide met *f* 1 kapl.

217de STAATSLOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse.

16*de Lijst.* No. 12445 een prijs van *f* 1000 en eene premie van *f* 30,000. — 17*de Lijst.* No. 6716 een prijs van *f* 70 en eene premie van *f* 5000.

UITTREKSEL uit het *REGISTER van de BROODZETTING voor de Stad Groningen.*

Maandag, 26 Julij 1852.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *Groningen* hebben de prijzen van het **BROOD** heden gezet als volgt:

Het grof Roggebrood	. . van 4 Ponden	38 Cts.,	per 𝔈 09⁵ Cts.
De Grofweiten Bol	. . . „ 5 Oncen	11 Cts.,	„ „ 22 Cts.
De Fransche Bol	. . . . „ 3 Oncen	12⁵ Cts.,	„ „ 41 Cts.
De Regelwegge	. . . . „ 3 Oncen	11 Cts.,	„ „ 37 Cts.
De Hollandsche of Tarwebol	„ 3 Oncen	10⁵ Cts.,	„ „ 35 Cts.

Voor eensluidend Uittreksel,
De Secretaris: HORA SICCAMA.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN ENZ.

GRONINGEN, 23 Julij.

TARWE.		
Oude Bak 70 ℔ f 6,80	Zw. Zand 64 ℔ f 4,45	Bl. Voer, 36 ℔ f 2,30
N. Oml. 68 » » 5,80	Veen 64 » » 4,30	Bl. Voer 38 » » 2,45
» 70 » » 6,30	» 66 » » 4,60	» 40 » » 2,65
» 72 » » 6,80	N. GERST.	Zw. Voer » »
» Old. 68 » » 5,55	Winter 56 ℔ f 3,65	» 38 » » 2,20
» 70 » » 6,05	» 58 » » 3,90	» 40 » » 2,30
» 72 » » 6,55	» 60 » » 4,20	» 42 » » 2,45
N. ROGGE.	Zomer »	BOONEN.
N. Inl. 64 ℔ f 5,00	» » »	Paardeb. f 5,25,40
» » 66 » » 5,40	Knobbe 60 » » 3,80	ZADEN, ENZ.
» » 68 » » 5,80	» 62 » » 4,10	Gr.Gortp.m. f 6,75 a f 7,40
» » 70 » » 6,20	N. HAVER.	Par.100 N. ℔ f 9,75 f 13
» » » »	Dikke 38 ℔ f 2,40	N.Kools. f 8¾/9¼.¼.½,90
N. BOEKWEIT.	» 40 » » 2,55	
Gr. Zd. 62 ℔ f 4,35	» 42 » » 2,70	Aveelz. f 8½,¾ 90 f 9
» » 64 » » 4,65	» 44 » » 2,80	Raapol.p.v. f 30,50
» » 66 » » 4,95	» 46 » » 2,90	Prijs der Boter
	» 48 » » 3,05	1e soort ¼ Ton f 28½
		2e „ » f 21½ f 22

Tarwe weder iets lager met geringen handel. – Rogge bij kleine gerijven als voren verkocht. – Boekweit bijna zonder handel. – Gerst als voren. – Haver slap, met geringen handel. – Boonen stil. – Gort niet in omgegaan. – Van Koolzaad was ongeveer 150 lasten ter markt, zeer ongelijk van kwaliteit, is naar deugd als genoteerd verkocht. – Aveelzaad weinig aan en werd lager verkocht.

AMSTERDAM, 23 *Julij.* Pools. Tarwe aan cons. hooger verkocht: 128, 129 ℔ b. Pools. f 283, f 286: 128 ℔ Norder f 240, beide bij partij. — Rogge ter cons. en speculatie tot hooger prijs, weinig ter veil, in entr.: 116 ℔ n. Riga f 140; 116 ℔ o. gedr. f 140; 123 ℔ Pruiss. f 169; 118 ℔ o. Odessa f 150.

Koolzaad dadelijk ½ p. vl. lager, het Najaar onveranderd, het Voorjaar ½ p. vl. hooger; n. Pommer Aveelzaad 52 p. vl.; op 9 vat dadelijk 54½ p. vl.; Oct. 56½ p. vl.; Nov. 57 p. vl.; April 58½ p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering in een doen; op 6/w. f 32,50; Vlieg. f 31,50; Sept. f 32 a f 31,75 a f 32; Oct. f 32,75 a f 33; Nov. f 33,25 a 50; Dec. f 33,50 a f 34; Mei f 34,75. — Lijnolie op 6/w. f 31,50; Vlieg. f 30,50. — Hennepolie op 6/w. f 39; Vlieg. f 38.

LONDEN, 23 *Julij.* Daar het weder zeer gunstig blijft voor de graangewassen, was de handel lusteloos met eene teruggaande neiging der prijzen. Puike Haver was wel zoo goed als vroeger te plaatsen en andere soorten bedongen nagenoeg de vorige prijzen. Gerst, Boonen en Erwten waren gemakkelijker verkrijgbaar.

VEEMARKTEN.

De jaarmarkt, Donderdag l.l. te Oude Pekela gehouden, was druk bezocht. Op deselve waren aangebragt het aanzienlijk getal van pl. m. 500 koeijen en paarden en 955 oude en jonge varkens. Men bespeurde verscheidene vreemde opkoopers en er werden over het algemeen goede prijzen besteed. Door het openen van den kunstweg van Blijham op Oude Pekela waren er zeer vele rijtuigen vooral van Bellingwolde en men is van gevoelen, dat ook hierdoor de correspondentie derwaarts merkelijk zal toenemen.

LONDEN, 19 *Julij.* De aanvoer van vee van het vaste land bedroeg in de afgeloopen week 6800 stuks, waaronder 639 ossen, 440 runderen, 580 kalveren, 262 varkens en 4929 schapen. In runderen was de vraag beter tot fermere prijzen; kalveren gingen beter van de hand en men bedong hoogere prijzen; schapen werden grif verkocht, echter niet hooger gedaan; lammeren waren meer gevraagd en bedongen hooger prijzen dan l.l. Vrijdag.

Van den 23sten. De veemarkt was schraal voorzien, zoodat de prijzen zich vast hielden op den stand van l.l. Maandag.

PRIJSCOURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 24 *Julij.*

Nederl., Werk. Schuld 2½ pCt. 63¾, 63 5/16, 63¾: Dito Dito 3 pCt. 76¼, 76½, 76¾; Dito Dito 4 pCt. 95¾; O. I. Leening 4 pCt 95¼; Handelm. 4½ pCt. 124½. — Belgie, bij *Rothschild* 2½ pCt. 52 9/16. — Frankrijk, Oblig. 3 pCt. 68. — Spanje, Onbep. St. 1 pCt. 22 1/16, 22¼, 22½; Dito 3 pCt. 49½; Dito Binnenl. a 6/m. 3 pCt. 44¾, 44¾, 44¾; Coup. Bewijz. 2¾. — Portugal, te Londen 5 pCt. 42, 42½, 42; Dito Dito 4 pCt. 38 11/16, 38¾.

Rusland, Obl. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 108¾, 108¾; Cert. bij *Hope* 4 pCt. 91¾, 91⅞; Dito bij *Stieglitz en Co.* 4 pCt. 91½. — Oostenrijk, Metalliek 5 pCt. 77¾, 78¼; Dito Nieuwe 2½ pCt. 40 11/16, 40¾; Dito Nieuwe 5 pCt. 89⅞, 90⅛, 90 1/16; Metall. La. B. 5 pCt. 89⅞, 90, 89⅞; Amerik. Bank-Actien 4½; Nieuwe Mexik. 27⅝, 11/16; Gren. 2 pCt. 21⅜, ¼; Dito Uitg. 9¾, 7/16; Venez. 3½ pCt. 42½, ¾, ¾; Dito Uitg. 16⅞; 2½ pCt. Met. 1851 40 1/16, ½; Thesaurie 107, ⅜, 107.

Van onze binnenl. fondsen waren heden Integralen en 3 pCts. bij vrij levendige affaire wederom tot verbeterde prijzen gevraagd. — In Spaansche was de stemming iets aangenamer bij eenigen omzet in 1 pCts. en Binnenl. 3 pCts. — Van Oostenr. waren Oude 5 pCts. meer aangeboden. Alle overige soorten prijshoudend. — Overigens leverde de markt in vreemde effekten niets belangrijks op. — Van Zuid-Amerik. waren voor Grenada's en Venezuela's hoogere koersen te bedingen.

Gren. Onb. St. 2 pCt. 21¼.

Koers van het Geld: Beleening 2½, Prolong. 2½, Disconto 2 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uur. Integr. 2½ pCt. 63¾; Spaansche 1 pCt. 22 3/16 a ¼; Binnenl. 3 pCt. 44 9/16 a ⅝; Metall. 5 pCt. 77¼.

AMSTERDAM, 25 *Julij.* Effekten Societeit, te 4½ uur. Integralen 63 13/16 Spaansche 1 pCts. 22¼. Binnenl. 3 pCts. 44 13/16. Metalliek 5 pCts. 77 13/16. Dito 2½ pCts. 40⅝. Dito 1851 40. Mexik. 27¼. Tot de genoteerde koersen zijn heden slechts eenige geringe postjes verhandeld.

ADVERTENTIEN.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Getrouwd:

JAN LOUIS,
van *Bellingwolde*,
met
ANNA H. BOTJES,
Wedw. van H. Huis, van *Bondernieland.*

Bonda, 18 Julij 1852.

*** Getrouwd:

J. EPPENS, van *Nieuwolda*,
met
J. MEURSING.

Hoogezand, 22 Julij 1852.

*** Getrouwd:

M. J. ROLGHOLT
met
A. RÖMELINGH.

Warffum, 23 Julij 1852.

*** Heden zijn getrouwd:

A. G. DRIJVER,
Weduwnaar van J. K. Ebels,
met
B. A. KEIJZER.

Nieuw Beerta, 23 Julij 1852.

*** Getrouwd:

D. W. GAEL CURÆUS
met
A. A. WIJCHGEL VAN SCHILDWOLDE.

Schildwolde, 24 Julij 1852.

*** Groningen, 22 Julij 1852. Mijne geliefde Echtgenoot J. Busemann beviel heden van eene DOCHTER.

J. S. HAVINGA OORTWIJN.

Vrienden en Bekenden gelieven deze algemeene tevens als bijzondere kennisgeving aan te nemen.

*** Bevallen van eene DOCHTER M. A. Lanting, Echtgenoot van

J. A. DE BOER.

Zoltkamp, 22 Julij 1852.

*** Heden beviel van een' welgeschapen ZOON Wilhelmina Daniels, geliefde Echtgenoot van

L. ALI COHEN,
Med. Doct.

Groningen, 25 Julij 1852.
Algemeene en bijzondere kennisgeving.

*** Bevallen van een' ZOON Margo Klanke, geliefde Echtgenoot van

J. NIJHUIS,
Koek- en Banketbakker aan de Vischmarkt.

Groningen, 25 Julij 1852.

*** Saaxum, 25 Julij 1852. Heden beviel van een' ZOON T. Bakker, geliefde Echtgenoot van

Ds. **J. P. BRUINWOLD RIEDEL.**

*** Na eene hevige ziekte van weinige dagen, overleed heden, tot mijne bittere droefheid, mijn Echtgenoot Mr. JAN GOCKINGA, *Kantonregter* in het Kanton *Zuidbroek*, in den ouderdom van 37 jaren, mij uit eene echtverbindtenis van ruim acht jaren drie Kinderen nalatende.

Noordbroek, 18 Julij 1852.

J. F. QUINTUS,
Wedw. Gockinga.

*** Heden overleed, tot onze bittere droefheid, na een langdurig lijden, in den ouderdom van bijna 65 jaren, onze zeer beminde Vader en Behuwd-Vader KLAAS KLAASSENS de WAARD, *Landbouwer, Lid der Provinciale Staten, Oud Burgemeester der Gemeente Grijpskerk, en Oud Lid der Gedeputeerde Staten der Provincie Groningen.*

de Waard, 22 Julij 1852.

K. K. DE WAARD.
Uit aller naam.

*** Heden overleed tot onze innige droefheid onze eenige Dochter FROUKE, in den jeugdigen leeftijd van bijna 20 jaren.

Groningen, 23 Julij 1852.

G. v. B. LIEFTINCK.
M. LIEFTINCK,
geb. **KAMERLINGH.**

*** Heden overleed, ten gevolge van eene langdurige ongesteldheid, tot diepe droefheid van mij, hare Ouders en verdere Betrekkingen, mijne geliefde Echtgenoot FENNA UIPKES, in den ouderdom van bijna dertig jaren, na eene echtvereeniging van bijna 10 maanden.

Groningen, 24 Julij 1852.

J. SINGER,
Koek- en Banketbakker.

*** Na voor circa eene week voorspoedig bevallen te zijn van eene Dochter, overleed heden, op het onverwachtst, mijne dierbare Echtgenoot SARA NEDERHOED, in den nog jeugdigen leeftijd van 37 jaren en 6 maanden, van dewelke ik 7 jaren en 2 maanden met haar in den genoegelijksten echt mogt doorbrengen. Wat ik, mijne drie Kindertjes en hare bejaarde Moeder in haar verliezen, kunnen alleen zij regt beseffen, die de Overledene in hare waarde gekend hebben.

Winschoten, 24 Julij 1852.

J. H. PHAFF.

*** Na eene kortstondige doch hevige ziekte overleed heden ons innig geliefd jongste Zoontje TEUNIS, in den jeugdigen leeftijd van 8 jaren en ruim 8 maanden.

Wildervank, 25 Julij 1852.

T. VAN HALTEREN.
G. VAN HALTEREN, geb. **BRONGERS.**

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. van BOLHUIS HOITSEMA.

BIJBLAD No. 14.

Behoort bij de Groninger Courant van 27 Julij 1852, No. 60.

KORT VERSLAG

VAN DE

HANDELINGEN DER PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN, ENZ.

Staten der provincie Groningen.

Zitting van Maandag den 26sten Julij

Aanwezig 39 leden, afwezig de heeren TEN CATE, [illegible] WELT, WIERTSEMA, ADDENS en WAALKENS.

Nadat de notulen van het verhandelde in de vorige zitting zijn gelezen en goedgekeurd, wordt door den voorzitter als ampliatie van het besluit van den 21sten dezer om een nieuw reglement op de paardenfokkerij te doen ontwerpen, [illegible] de verzending daarvan aan de commissie van landbouw voorgesteld gemeld besluit tevens te verzenden aan [illegible]. — Aangenomen.

Vervolgens worden voorgelezen de volgende adressen:

1) Adres van onderscheidene ingezetenen van de gemeente [illegible], ten opzigte van den aan te leggen grindweg. — Adressanten vestigen de aandacht der vergadering op dezen weg, die voor hunne gemeente van zoo groot belang is. Zij herinneren aan de dadelijke verbinding, die daardoor zou ontstaan met de 4 voorname gemeenten in dat gedeelte van ons gewest; op de communicatie, die alsdan zou worden geopend tusschen die gemeenten met de hoofdplaats van het kanton, alsmede met de hoofdplaats Groningen; op de meerdere opbrengst door tollen enz. van de provinciale wegen, die daardoor met elkander zouden worden verbonden; op den beteren afvoer van voortbrengselen, terwijl ook de aan te leggen weg op 3 plaatsen met kanalen in aanraking zou komen; na een en ander wijzen zij nog op het subsidie van 70 pCt., 't welk daarvoor is aangeboden, en waaruit kan blijken, hoe ook deze gemeente gevoelt aan zulk een weg behoefte te hebben. — Zij willen zich verder van aanmerkingen over den aanleg van kunstwegen onthouden, maar vragen alleen, of het van allen grond ontbloot is, als iemand mogt beweren, dat hun omtrek en hunne gemeente worden verongelijkt, zoo lang de ontworpen grindweg niet is tot stand gekomen.

Op voorstel wordt dit adres ter griffie gedeponeerd, daar de commissie met het uitbrengen van rapport betreffende genoemden weg belast, bereid is verslag uit te brengen.

2) Adres van den raad der gemeente Bierum, over den aan te leggen grindweg. — De raad, vreezende dat door hunne meer onbepaalde verklaring die grindweg, die voor zijne gemeente ook van zoo groot belang is, niet tot stand zal komen, heeft thans besloten, van de Staten te verzoeken, het daarheen te dirigeren, dat een kunstweg in de opgegeven rigting worde gelegd, waarvoor hij aanbiedt kosteloozen afstand van den benoodigden grond en 70 pCt. van de kosten van aanleg, voor zoo ver zijne gemeente reikt. — Ter griffie, gelijk boven.

Hierop wordt, op voorstel van den voorzitter, de publieke zitting geschorst en overeenkomstig art. 69 der prov. wet, het publiek verzocht af te treden.

Na eene deliberatie met gesloten deuren van omstreeks 1½ uur werd het publiek weder toegelaten en alstoen de volgende stukken voorgelezen:

1) Rapport van Gedeputeerde Staten van den 22sten Julij, nopens het adres van A. VAN CALCAR e. a. eigenaren van den grond en gebouwen te Groningen thans in gebruik bij de societeit de Harmonie, om dezelve tegen grondbezit van de provincie te verruilen of op eene andere wijze over te dragen. — Ged. Staten, oordeelende, dat er voor de provincie geene bezwaren bestaan aan dit verzoek toe te geven op den voet, bij hun rapport uitgedrukt, adviseren dat de Staten besluiten om, voorbehoudens de Koninklijke goedkeuring, bedoeld bij art. 138 der prov. wet, Ged. Staten te magtigen, om bedoelde provinciale bezittingen, voor zoover die niet aan de gemeente Groningen behooren te worden teruggegeven, aan adressanten te verkoopen, na vooraf met de commissie van toezigt over de normaalschool voor de gymnastie schikkingen te hebben getroffen en met last om in de aanstaande Novembervergadering van een en ander verslag te doen. — Commissie: de heeren MODDERMAN, LOHMAN en BONTHUIS.

2) Voordragt van Ged. Staten van den 22sten Julij no. [illegible], nopens het brengen van wijziging in de concept begrooting der kosten van het provinciaal bestuur, voor zoo ver het rijksbestuur is, over 1853. — Naar aanleiding van een Koninklijk besluit van den 14den Julij l.l., houdende voorschriften omtrent de bezoldiging van ambtenaren ter provinciale griffie, stellen Ged. Staten voor, de daarvoor uitgetrokkene post op genoemde begrooting, te verhoogen met *f* 2750 en alzoo te brengen op *f* 18.100. — Op voorstel van den voorzitter wordt deze voordragt, gelijk het rapport over de rijksbegrooting, 't welk in advies is gehouden, in handen van de daartoe benoemde commissie gesteld.

3) Mededeeling van Ged. Staten van den 26sten Julij no. [illegible], nopens een adres van den raad der gemeente Scheemda, betrekkelijk een provinciaal subsidie, wegens den aanvoer van materialen, voor den aangelegden kunstweg naar Nieuwscheemda. Ged. Staten laten het aan de Prov. Staten over, in deze zaak te beschikken zoo als deze zullen vermeenen te behooren. — Commissie: de heeren LOHMAN, HOMAN en [illegible] DE SITTER.

Nadat nog besloten is, dat het gedrukt centraal verslag over het concept-reglement over de waterschappen aan de orde zal worden gesteld op Woensdag a. s., worden de volgende rapporten uitgebragt:

1) Bij monde van den heer W. DE SITTER, over de 7 [illegible] in handen der benoemde commissie gestelde stukken: *a*) voordragt van Ged. Staten, nopens den aanleg van een provincialen kunstweg van Uithuizen naar Uithuizermeeden, enz., *b*) adres van den raad der gemeente Uithuizermeeden, *c*) dito van P. CAMPHUIS e.a. ingezetenen dier gemeente, *d*) missive van burg. en weth. van Appingedam, *e*) adres van den raad der gemeente Bierum, *f*) mededeeling van Ged. Staten, *g*) missive van burg. en weth. van de gemeente Zand, allen betrekkelijk den aanleg van genoemden grindweg van Appingedam naar Uithuizen en Uithuizermeeden. — Na mededeeling van hare consideratiën over 6 der genoemde stukken (daar de achtbaarheid der vergadering het niet toe zou laten, het adres van P. CAMPHUIS e.a. ook maar met een enkel woord te beantwoorden) komt de commissie tot haar besluit. De minderheid was van gevoelen, dat de weg van Appingedam enz. van genoegzaam provinciaal belang was, om den aanleg voor rekening van de provincie te nemen. De meerderheid evenwel, ofschoon het groote belang erkennende, acht het provinciaal belang echter in dezen niet zoo groot, om van het eenmaal genomen besluit van den 14den Aug. 1849 — waarbij een prov. subsidie van 30 pCt. voor den aanleg van wegen toegestaan wordt, af te gaan en adviseert 1) om de gemeenten Bierum. Zandt, Uithuizen, Uithuizermeeden, Loppersum en Appingedam te verwijzen naar genoemd besluit der Staten van den 14den Augustus 1849, met beding, dat het bestuur van Uithuizen in allen gevalle eene verbinding tot stand brenge tot aan den kunstweg van Uithuizermeeden, en 2) om het adres van P. CAMPHUIS, e.a., ter zijde te leggen. — Behandeling op morgen.

2) Over de voordragt van Gedep. Staten geleidende adressen van de gemeenteraden Termunten, Delfzijl en Finsterwolde, om subsidie uit de provinciale fondsen voor den aanleg van een kunstweg van Delfzijl naar Finsterwolde, bij monde van den heer W. DE SITTER. — De commissie gaat eerst den inhoud na der verschillende adressen van gemeenteraden nopens den aanleg van eenen kunstweg, benevens die omtrent de voor den weg te nemen rigting, zoowel als de omtrent die verschillende voorstellen door den hoofdingenieur van den waterstaat uitgebragte adviezen, waaruit blijkt, dat er twee plannen worden voorgesteld, dat van den langeren berekend op eene lengte van 26691 ellen, van den korteren op 24000 ellen, terwijl de kosten voor dien langeren weg geraamd worden op *f* 104,555 en van den korteren op *f* 98,720. In hare consideratien bestond bij de commissie verschil van gevoelen; de minderheid beschouwde den weg van genoegzaam algemeen provinciaal belang, om ze uit de provinciale fondsen aan te leggen; de meerderheid echter van oordeel zijnde, dat er niet zoodanig groot provinciaal belang bij den aanleg van dezen weg bestond, — dewijl de voorgestelde communicatie met Oost-Vriesland enz., hoewel langs een grooteren omweg, reeds bestond, — adviseerde op deze en andere gronden aan de vergadering, de gemeenten Termunten, Delfzijl en Finsterwolde te verwijzen naar het besluit der Staten van den 14den Augustus 1849, benevens de notificatie van Ged. Staten van den 2den October 1849, nopens het verleenen van 30 pCt. subsidie uit de provinciale fondsen voor den aanleg van wegen. — De behandeling wordt op morgen aan de orde gesteld.

3) Over de voordragt van Ged. Staten betreffende den aanleg van een' kunstweg in het noordelijk Wester-kwartier, bij monde van den heer R. DE SITTER. — De commissie oordeelende, dat het nut van de voorgestelde verbinding genoegzaam door Ged. Staten is gestaafd en het plan van genoegzaam provinciaal belang achtende, adviseert te besluiten overeenkomstig de door Ged. Staten gestelde voorwaarden tot den aanleg van een kunstweg van Aduard naar Saaxum (zie zitting van den den 7den Julij, no. 87), en om verder het collegie van Ged. Staten te magtigen al datgene te doen en te laten uitvoeren, wat dat collegie tot den aanleg en het onderhoud van dien weg nuttig en noodig zal oordeelen. — Behandeling op morgen.

4) Over het adres van J. VAN DER TUUK en anderen, eigenaars en verveeners van de hooge veenen in de provincie Groningen, houdende om daarbij aangevoerde redenen verzoek, dat door de staten de noodige pogingen bij de hooge Regering worden aangewend ter afschaffing of althans wijziging van den turfaccijns, bij monde van den heer TRIP. De commissie erkennende, dat de door adressanten aangevoerde gronden en bezwaren veel waarheid bevatten en het wenschelijke dier afschaffing in een helder daglicht stellen, vermeent echter, daar deze vergadering te dezen opzigte voorzigtig moet handelen, als betreffende een onderwerp, 't welk als eene algemeene rijkszaak tot de bevoegdheid der Staten Generaal zou kunnen gebragt worden, dat zij in alle gevalle niet regtstreeks tot hare bemoeijingen behoort; dat zij vooral geene bezwaren daaromtrent te berde behoort te brengen zonder ook de middelen aan te wijzen, waardoor daarin zal kunnen worden voorzien en dat zij, ook wanneer zij zich in dergelijke zaak vermeent te moeten mengen, den juisten tijd daartoe moet kiezen, alles waartoe de Vergadering niet meer in staat is, èn omdat door adressanten niet opgegeven is, *welke* wijzigingen zij verlangden, en omdat deze zaak zelve bij de Staten Generaal reeds in behandeling is *geweest*. — De commissie stelt derhalve voor aan het adres geen gevolg te geven. — Op verzoek van den heer MULDER, wordt de behandeling dezer zaak op morgen aan de orde gesteld.

5) Over het adres van H. K. DE WIJK e. a., scheepsbouwers te Pekela, houdende verzoek tot het wegnemen of wijzigen van belemmeringen en bemoeijelijking in hun bedrijf, bij monde van den heer DIJKHUIS. — De commissie kan zich wel vereenigen met het advies hieromtrent door Ged. Staten gegeven tot geheele aflossing in 1853 van de negotiatie ad *f* 35,000, voor de uitgraving van de Binnen A, waardoor de heffing bij de Oude Zijl met ulto Dec. 1853 zal kunnen vervallen en zij adviseert derhalve 1) om de post op de begrooting hoofdstuk IV art. 3 met *f* 500 te verhoogen, zijnde deze *f* 500 het laatste aandeel, waarmede de geheele negotiatie is afgelost, en 2) aan adressanten kennis te geven, dat aan hunne bezwaren ten deele is te gemoet gekomen en dat de doorvaartregten bij de Oude Zijl thans met ult. December 1853 zullen zijn vervallen.

Op verzoek van den heer M. v. D. TUUK wordt de behandeling van dit rapport tot morgen uitgesteld.

Dewijl er verder geene werkzaamheden meer voorhanden zijn wordt de vergadering op reces gescheiden, om morgen voormiddag te 10 uur hare werkzaamheden weder te hervatten.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van den 15den dezer, zijn onder anderen door de commissie van verzoekschriften, de navolgende verslagen uitgebragt, als:

bij monde van den heer *Dirks:*

Joh. van der Tuuk en 50 andere verveeners te Wildervank, Veendam, Stadskanaal enz., hebben met innige droefheid gezien, dat de Regering het voorstel van wet *tot afschaffing van den accijns op den turf* wederom heeft ingetrokken.

Zij zeggen, dat zij nu niet zullen spreken van ongelijkmatig drukken dezer belasting door ongelijkmatige opname en taxatie, van nakrimp, bederf en verlies door bewerking op het veld, door weêr en wind, door diefstal, door vrij gebruik van turf bij de arbeiders in den graaftijd, van lastige en den eigendom beperkende formaliteiten, reeds zoo dikwijls opgesomd en nader toegelicht; maar eenig en alleen te moeten aandringen op de voldoening der belofte in art. 172 der Grondwet toegezegd

Zij eindigen met de bede, dat het u, Mijne Heeren, moge behagen de zaak rijpelijk te doen onderzoeken en een voorstel van wet te doen tot afschaffing of althans wijziging van de wet houdende accijns op den turf.

Uwe commissie stelt voor, om dit verzoekschrift neder te leggen ter griffie, ter inzage van de leden.

W. J. Zantinga, te Visvliet, gemeente Grijpskerk, provincie Groningen, wendt zich tot deze Vergadering met een verzoek, dat het thans bestaande *uitgaande regt* op het *slagtvee* moge worden verhoogd als volgt: voor *rundvee* meer dan één jaar oud, per stuk tot op *f* 20, en voor *schapen* meer dan 6 maanden oud, tot op *f* 3 per stuk.

Als redenen voor dit zijn verzoek geeft hij op, dat de enorme uitvoer van vee naar Engeland de prijzen in de laatste jaren verhoogd heeft, zoodat de geringe stand geen vleesch meer kan koopen; dat de afschaffing van den accijns op het schapenvleesch en spek hierin niet kan te gemoet komen, die den prijs slechts 1 cent per ½ Ned. pond zal verminderen; en als persoonlijke grieve voert hij aan, dat hij voor eenige jaren Franeker en Harlingen met vee als handelaar op Engeland passerende, aldaar uitgejouwd en met steenen begroet is door het gemeen, terwijl, volgens zijne meening, bij minder uitvoer, de slagers meer zouden slagten en de veefokkers betere prijzen zouden bedingen.

Uit een bij dit bijna onleesbaar rekest overgelegd extract uit het register der resolutiën van den Minister van Financiën, dd. 3 October 1831 blijkt, dat de requestrant zich dd. 18 September laatstleden, met hetzelfde verzoek gewend heeft tot de Regering en dat door den Minister van Financiën daarop, te regt, is te kennen gegeven, dat de voordeelen, welke de landbouw geniet ten gevolge van den belangrijken uitvoer van slagtvee, ruim opwegen tegen de nadeelen, welke de verbruiker dien ten gevolge, naar des adressants meening, zoude ondervinden, welke nadeelen in allen gevalle slechts tijdelijk zijn, daar de aftrek, welken het Nederlandsche rundvee en schapen op de buitenlandsche markten vindt, een prikkel is tot uitbreiding van de veeteelt en tot vermeerdering van den vaderlandschen veestapel, en zoo op den langen duur wederom een ruimer aanbod en lagere prijzen ten gevolge moet hebben.

Uwe commissie stelt voor dit verzoekschrift ter griffie, ter inzage der leden, neder te leggen.

Bij monde van den heer *Blaupot ten Cate:*

W. J. Zantinga, te Visvliet, gemeente Grijpskerk, provincie Groningen, geeft aan de Kamer te kennen, dat hij haar twee voorstellen heeft te doen, die hij ook in twee deelen, elk afzonderlijk, zal ontleden, en welke, volgens hem, zeer voordeelig zullen zijn voor de Nederlandsche natie en voor den lande.

Het eerste voorstel van den adressant is om hooger accijns te bepalen op de sterke dranken, en het tweede desgelijks op den tabak en de sigaren.

Nadat adressant de schadelijke gevolgen van het misbruik van sterke dranken, door derzelver goedkoopheid veroorzaakt, breedvoerig heeft aangetoond, komt hij tot het gecombineerd misbruik van den drank en tabak op volgende wijze: „Als men 's avonds naar de herberg wandelt om eene pijp te rooken, hetzij boer of burger of koopman, zoo als ten platten lande veel het gebruik is en ook wel in de steden, nu, dan zit men daar bij een goed gezelschap, 2 of 3 of 4 uren; en wat is dan de gewoonte? Sterke drank gebruiken en rooken, en om zijn fatsoen te houden, dient men dan wel 30 of 40 centen op één' avond te verteren. Maar als die drank drie maal zoo duur was, dan zou men evenveel uitgeven en men bleef bij zijn verstand door maar een derde daarvan te genieten, waar men zeer wel mede toe kon." Adressant betoogt verder, dat juist de goedkoopte van den sterken drank veel nadeel doet bij de geringere standen.

Hij eindigt dus het eerste gedeelte van zijn verzoek met het voorstel, dat de Nederlandsche kan binnen- en buitenlandsch gedistelleerd, wegende 96 per cent, belast worde met 100 cents accijns. De stokers van Schiedam zullen wel geen voordeel daarvan hebben, maar de bierbrouwers des te meer.

Verder wenscht adressant op het Nederlandsch pond tabak één gulden belasting te hebben gelegd, en op de cigaren naar evenredigheid; „ want als men toch jaarlijks een groot kapitaal nutteloos wil verbranden, dan mag het land daar ook wel wat meer van genieten." — „Tabak," zegt de adressant, „dat is een product, daar geven de behoeftige menschen veel geld voor uit, dat zij vrij wat noodiger hadden in hun huisgezin, om er de noodigste levensbehoeften voor te koopen." Hij wil wel toestemmen, dat de heer Minister van financiën meer verstand van tabak en tabaksteelt heeft dan hij, maar hij deelt niet in het gevoelen van den heer Minister, den 12den Maart j.l. ontwikkeld, dat de belasting op tabak zoo nadeelig wezen zou voor eenige landgebruikers in sommige streken; want 1) was de tabaksteelt in ons land zoo voordeelig, dan zou die veel meer uitbreiding hebben gevonden; en 2) men zou in plaats van tabak ook wel vlas of tarwe kunnen verbouwen; ten minste, een boer in zijne streek, maakt jaarlijks uit één bunder land met vlas bezaaid, *f* 400 vrij geld.

Volgens adressants gevoelen moest men dus het voorbeeld van Groot-Brittanje volgen, waar de geringere standen bijkans geheel niet rooken, omdat er zooveel belasting op den tabak ligt.

Om deze reden eindigt adressant met het verzoek, dat de Kamer, zooveel haar mogelijk is, de accijnsen op de eerste levensbehoeften doe vervangen door eene hoogere belasting van sterken drank, tabak en sigaren.

Daar dit adres loopt over onderwerpen, tot de bemoeijing der Kamer behoorende, zoo stelt uwe commissie voor het ter griffie te deponeren, ter inzage van de leden.

Bij de Kamer zijn ingekomen twee adressen omtrent het wets-ontwerp op het armbestuur; het eene van de leden des kerkeraads der Hervormde gemeente te Kantens, provincie Groningen, eenvoudig vermeldende hunne adhaesie aan het adres van de Algemeene Synodale Commissie der Nederlandsch Hervormde Kerk.

Het andere is van *G. van Blom* en negen andere lidmaten der Hervormde kerk te Dragten, provincie Friesland. Deze geven te kennen:

dat het hun bekend is geworden, dat door de meerderheid van den kerkeraad hunner gemeente, op voorstel van den predikant, een adres aan deze Vergadering is ingediend, waarin de bezwaren worden ontwikkeld, die in hunne gemeente zouden bestaan tegen het ontwerp eener armenwet door de Regering ingediend, omdat deze zich daarbij een toezigt verzekerde op de administratiën der diakoniebesturen;

dat de meerderheid van den kerkeraad in dezen *niet* heeft uitgedrukt het gevoelen der gemeente, althans niet van adressanten;

dat zij een toezigt der Regering op de administratie der diakoniebesturen houden niet alleen voor weldadig en heilzaam, maar ook voor noodig en onvermijdelijk;

dat het hier toch niet geldt het goed der *geestelijkheid*, maar het *goed der armen*, waarvoor de Regering, volgens de Grondwet, *moet* zorg dragen, en dat zij *nimmer* aan willekeur *mag* prijs geven.

Redenen waarom adressanten de Kamer verzoeken om op het gemelde adres van den kerkeraad geen regard te willen slaan.

Daar deze adressen betrekking hebben op het aanhangig wets-ontwerp op het armbestuur, zoo stelt uwe commissie voor, ze ter griffie te deponeren, ter inzage van de leden en ze te verzenden aan de commissie van rapporteurs, bij de afdeelingen voor dit wets-ontwerp benoemd.

De vergadering vereenigt zich achtereenvolgens met de bij deze rapporten genomen conclusien.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van Vrijdag den 16den Julij werd aan de orde gesteld de beraadslaging over het wets-ontwerp *tot onteigening van perceelen voor den weg langs de nieuwe haven te Groningen.*

Voor dat de beraadslaging werden geopend, bragt de commissie voor de verzoekschriften, bij monde van den heer *van Nierop*, het navolgend verslag uit omtrent een adres dat betrekking had op dat wets-ontwerp:

Bij deze kamer is ingekomen een verzoekschrift van *J. S. H. Oortwijn*, waarin deze zich beklaagt, dat niet alle belanghebbenden bij de voorgestelde onteigening van zeker gedeelte gronds te Groningen, zijn gehoord of van de nederlegging der stukken verwittigd. Volgens den adressant, zouden er drie belanghebbenden zijn, namelijk de heer *G. van Bolhuis Lieftinck*, bij adressant als *beklemde meijer* en de heer mr. *L. B. Lohman* als *eigenaar*, welke laatste niet zou zijn gehoord of verwittigd. De adressant meent alzoo, dat art. 5, in verband met artt. 8 en 17 der wet op de onteigening, de aanneming van het aan de orde zijnde ontwerp verbiedt.

Uit het adres blijkt evenwel, dat de adressant zelf, niet als beklemde meijer, maar als eigenaar is beschouwd en zich als zoodanig heeft gedragen, althans eene verklaring als eigenaar heeft afgegeven.

De adressant verzoekt ten slotte dat de Kamer de aanhangige wets-voordragt niet aanneme, dan nadat van den *eigenaar* van het perceel bij de onteigening betrokken, waarvan rekestrant *beklemde meijer* is, de verklaring bedoeld bij art. 8 der wet, zal zijn ingewonnen en aan de Kamer overgelegd.

Daar dit adres betrekking heeft tot een bij de Kamer aanhangig wets-ontwerp, heeft uwe commissie de eer voor te stellen het ter griffie te leggen, ter inzage van de leden." — Aangenomen.

Daarop heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken het volgende gezegd:

„Schoon de vergadering, zoo mij voorkomt, te regt, in het adres, waarover zoo even rapport is gedaan, geen bezwaar schijnt te vinden tegen de aanneming van dit wets-ontwerp, meen ik toch dat het tegenover hem, die zich bij deze gelegenheid tot de Kamer heeft gewend, betamelijk is, dat de regering hier doe kennen, hoe zij over dat adres denkt. Het is mij voorgekomen, dat de steller van het adres in een misverstand verkeert. Hij meent, dat de wet verpligt, niet alleen hem, maar, daar hij beklemde meijer is, zoo als nu schijnt te blijken, ook den eigenaar op te roepen. Die onderstelling is onjuist.

Wel moet, volgens de regelen van de wet, wanneer het een beklemden grond geldt, zoowel de eigenaar als de beklemde meijer in het geding worden geroepen. Maar met een geding hebben wij hier nog niet te doen. Er behoefde dus, volgens de regelen der wet, niets anders te geschieden, dan hetgeen is geschied, namelijk behoorlijke kennisgeving, zoodat ieder belanghebbende kunne opkomen om zijne bezwaren in te dienen. Dit is gebeurd, daaraan is geheel voldaan. Ik geloof dus dat de beklemde meijer — zoo bij beklemde meijer is, bij heeft zich te voren opgegeven als eigenaar — geen reden heeft zich te beklagen, noch ook hetgeen hij als klagte doet gelden, ten aanzien van den eigenaar, als eene reden te doen gelden, weshalve er bezwaar zou behooren te worden gevonden in dit ontwerp."

(Het wetsontwerp werd met algemeene stemmen aangenomen.)

In dezelfde zitting is het volgend verslag uitgebragt, bij monde van den heer *de Lom de Berg*:

„380 ingezetenen der stad Nijmegen wenden zich tot deze Kamer, onder aanbieding van een afschrift van een door hen aan den Koning ingediend verzoekschrift, om opheffing van Nijmegen als vesting.

Zij voeren aan dat het een feit is waarover alle die Nijmegen kennen het eens zijn, dat de stad kwijnt en achteruitgaat, dat de welvaart vermindert en de armoede toeneemt. En toch, zeggen zij, bezit Nijmegen talrijke middelen van bestaan: de Waal die langs de stad stroomt, biedt den weg aan tot een' uitgebreiden handel met het naburige Duitschland; de stad ligt middelen in eene bij uitstek vruchtbare landstreek, en niettegenstaande dit alles, Nijmegen bloeit niet, maar verkeert in een' staat van kwijning, die hand over hand toeneemt.

Adressanten ontkennen niet dat die toestand aan verschillende omstandigheden is toe te schrijven, maar zij meenen toch dat eene der voornaamste is dat Nijmegen eene vesting is. Immers, zeggen zij, daardoor is het onmogelijk de stad uit te breiden: hoe aanzienlijk ook hare bevolking zij toegenomen; hoe groot ook de behoefte zij aan woningen en gebouwen; hoe geschikte gelegenheid er ook is tot het aanleggen van fabrijken en trafijken, is het onmogelijk die daar te stellen; ja wat meer is, eene groote uitgestrektheid gronds om de stad gelegen, die bij uitstek geschikt is ter bebouwing, is om de vesting voor de stad verloren. Zoolang Nijmegen vesting blijft, kan de stad zich niet uitbreiden; daardoor is alle ontwikkeling onmogelijk, menige poging tot opbeuring der stad stuitte af op de eischen die het militaire gezag in het belang der vesting moest doen.

Als bewijs beroepen adressanten zich op de tweemalen vergeefs gedane poging tot het aanleggen van eene haven; ware Nijmegen geene vesting, dan zou met betrekkelijk geringe kosten de oude haven kunnen en worden hersteld; nu moest er eene geheel nieuwe, op grooten afstand der stad, worden aangelegd en nog werd de goedkeuring der aanneming geweigerd, alleen omdat de verandering aan de vestingwerken te groote kosten vorderde, die uit de beschikbare fondsen niet konden worden bestreden.

Adressanten achten het bijna overtollig het nadeelige der vesting voor de stad aan te toonen; de vesting toch beperkt de vrijheid der ingezetenen en iedere beperking is schadelijk en verderfelijk.

Adressanten zeggen, het niet te zullen wagen de vraag te beantwoorden, of die beperking voor de verdediging des Lands nuttig of noodzakelijk is. Dat onderzoek, zij begrijpen het, past hun niet, maar moeten zij overlaten aan der zake kundigen.

Ware nu door deze het onmisbare van Nijmegen als vesting uitgemaakt, adressanten zouden zich gewacht hebben de sloping te vragen; zij zouden dan begrijpen, dat plaatselijk voor algemeen belang moet wijken, dat hunne stad in het belang des Vaderlands hare welvaart moest opofferen. Maar juist dat onmisbare van Nijmegen als vesting, meenen adressanten, al matigen zij zich daarover geen oordeel aan, in twijfel te mogen trekken.

Meermalen toch hoorden zij van hen, op wier oordeel als deskundigen zij prijs konden stellen, dat Nijmegen als vesting onhoudbaar is; meer dan eens is het door krijgskundigen in openbare geschriften aangetoond, dat Nijmegen als vesting geen nut heeft, ja zelfs schadelijk is. Zij beroepen zich op de *Gids* van September 1851, op de redactie van *de Nieuwe Spectator* en meer anderen.

Voorts geven adressanten te kennen, dat in 1814 de vestingwerken stedelijk eigendom waren; dat toen de Staat ze noodig achtte ter verdediging van het Vaderland, de stad niet geaarzeld heeft, ze zonder eenige schadeloosstelling aan het Rijk af te staan; maar dat het daarom ook voorzeker billijk is dat het Rijk, als die gronden aan die bestemming niet meer beantwoorden, die aan den vorigen eigenaar teruggeve.

Het is op deze, in het adres meer ontwikkelde gronden, dat de adressanten zich tot den Koning hebben gewend, met verzoek dat Nijmegen als vesting moge worden opgeheven, en te bevorderen dat de vestinggronden in 1814 aan den Staat afgestaan, aan de stad worden teruggegeven.

Ook 36 ingezetenen der gemeente Ubbergen zenden aan de Kamer een door hen aan den Koning ingediend verzoekschrift, waarbij zij te kennen geven, dat zij groot belang hebben bij het lot van Nijmegen, en zij daarom het door vele achtenswaardige ingezetenen van Nijmegen gedaan verzoek tot opheffing dier stad als vesting, onder alle opzigten ondersteunen.

De gezamenlijke adressanten verzoeken deze Kamer om hunne belangen bij de Regering aan te willen dringen en te bevorderen, dat op hunne rekesten gunstig worde beschikt.

Daar deze verzoekschriften betrekking hebben op een bij de Kamer aanhangig wets-ontwerp, heeft uwe commissie de eer voor te stellen deze stukken neder te leggen op de griffie, ter inzage van de leden."

De heer *Dommer van Poldersveldt* sprak hierop: Ik zal de vergadering niet vermoeijen met een lang betoog, dat bij deze gelegenheid gewis zoude kunnen worden geleverd; maar ik zal kortelijk de gronden ontwikkelen, waarop ik zal voorstellen, bij uitbreiding van de conclusie der commissie, een afschrift van het adres te verzenden aan den minister van oorlog, met verzoek om de Kamer met de zienswijze der regering op dit punt bekend te maken.

Het komt mij voor, Mijne Heeren, dat de zaak, die thans hier wordt behandeld, wezenlijk is van het uiterste gewigt; belangrijk uit drie oogpunten: in het belang van het stelsel van verdediging, in het belang van de schatkist, in het belang van de ingezetenen die zich tot ons wenden.

De inlichtingen zullen gewigt hebben in het belang der *verdediging*, heb ik gezegd. Op dit oogenblik is er strijd tusschen de autoriteiten, tusschen de bevoegde beoordeelaars, omtrent de wenschelijkheid om Nijmegen als vesting te behouden in het defensiestelsel. De geschillen, die daarover ontstaan zijn, zijn waarschijnlijk ook gekomen in het comité van defensie. Maar aangezien alles, wat in dat comité tot op het oogenblik is behandeld, zoo geheim is gebleven, dat er niet het geringste van in het publiek is bekend geworden, geloof ik, dat het inderdaad van belang is, om door een rapport van den minister van oorlog op dit punt te worden ingelicht, tot bevordering der publiciteit en ten einde tevens te bevorderen dat door wrijving van denkbeelden de waarheid duidelijk worde voor ons allen.

In het belang der *schatkist*. Wanneer het blijkt dat de vesting Nijmegen moet behouden blijven, dan zal niemand meer dan ik er toe medewerken om de kosten toe te staan, benoodigd om eene vesting te maken van eene plaats, die op dit oogenblik geene behoorlijke verdedigbare vesting is. Maar blijkt dit niet, dan behooren daarvoor geene uitgaven plaats te hebben, want in den toestand waarin onze finantiele middelen zich bevinden, is weelde ongeoorloofd en kan alleen het strikt noodzakelijke worden toegelaten.

Ik heb gezegd: ook in het belang der *ingezetenen.* natuurlijk dat het steenen keurslijf, waarin de bewon Nijmegen thans gedrongen zijn, een knellende band is. men zulks verdragen in het belang van het algemeen, geen inwoner van Nijmegen zich er tegen verzetten. stelt men zich voor van Nijmegen een tijdelijk brugge te maken volgens het plan van *Coehoorn*, dan zal het nie dig zijn de ingezetenen dier stad aan de kwellingen en te onderwerpen, die onafscheidelijk zijn van het behou Nijmegen *als vesting.*

De heer *de Lom de Berg*: Uwe commissie gevoel welke groot belang de opheffing der vesting voor Nij zou zijn. Bij haar is ook ter sprake gekomen of zoude voorstellen afschriften der verzoekschriften te aan den minister van oorlog; daartoe is niet besloten kel uit hoofde men vermeende dat de commissie nie worden geacht te kunnen beoordeelen of Nijmegen als ting al dan niet noodzakelijk is voor de verdediging het vaderland. De commissie verzet zich echter niet de toezending van afschriften der beide adressen aan heer minister, met de bedoeling daardoor te doen bl van het belang hetwelk de Kamer in deze zaak stelt.

De vergadering vereenigt zich met de aldus door de missie voor de verzoekschriften gewijzigde conclusie.

Statenvergadering van de provincie Drenthe.

In de vergadering der Provinciale Staten van Drenthe d.d. Julij, verklaarde de commissie voor het adres van de Dr kanaal-maatschappij, dat zij met haar rapport gereed was. — In vraag gebragt zijnde, of dit rapport al dan niet in eene verg met geslotene deuren zal uitgebragt worden, wordt zulks in ontkennenden zin beslist met 16 tegen 14 stemmen, terwijl de ren CARSTEN en J. TONCKENS zich buiten stemming hielden. de geheime behandeling waren de heeren HESSELINK, DE JO A. HOMAN, PRINS, J. T. NIJSINGH, ALINGH, W. F. MELL, R. A. VAN ECHTEN VAN HOLTHE, A. W. VAN HO W. L. TONCKENS, H. G. VAN HOLTHE VAN ECHTEN, C. KIJMMELL, WITSENBORG en SCHELTENS. — Alsnu leest de porteur der commissie, de heer SLINGENBERG, het rapport hierin wordt medegedeeld, dat het bestuur der Drentsche k maatschappij zich bij rekest van den 19den April j.l. tot den Koning heeft gewend en te kennen gegeven: » dat het bleken, dat de voltooijing der werken, waarvan concessie ve is, de krachten der maatschappij zoo zeer zal overtreffen, d te voorzien is, dat het kanaal, loopende tot aan de grensch der gemeente Oosterhesselen, alleen, met inbegrip van onteige andere onkosten, circa ⅔ van het tegenwoordig maatschappelij pitaal zal absorberen; dat blijkens de opmetingen en begro van den ingenieur der maatschappij, de daarstelling van de tering der Hoogeveensche vaart, in verbinding met het Me diep, benevens het doortrekken dier vaart tot in de veen Emmen circa *ƒ* 850,000 zal moeten kosten, te bovengaan tegenwoordig maatschappelijk kapitaal met *ƒ* 259.000; dat kort nog zal worden vermeerderd met de kosten der wate naar Beilen, begroot op *ƒ* 30.000, doch welke waarschijnlij hooger zullen loopen, — met de kosten van den zijtak naa vorden, begroot op ruim *ƒ* 52 000, doch door den ingeni maatschappij globaal aangegeven op *ƒ* 150 000, — en eindelij de kosten van het eventueel veranderen van de waterleidin Beilen in een scheepvaartkanaal; dat deze ongelukkige uitko moeten worden toegeschreven aan de veel te laag gestelde b tingen, in der tijd door 's Rijks waterstaat opgemaakt, op de kanaalmaatschappij veilig meende te kunnen bouwen, en di belangrijke som lager waren gesteld dan het kapitaal der schappij bedraagt, zoodat de onderneming dezer maatschap vaste grondslagen scheen te steunen en de verkeerde uitko alleen zijn toe te schrijven aan de misleiding, waarin de beg in 1845 door 's Rijks waterstaat opgemaakt, de concession heeft gebragt; dat in deze treurige omstandigheden de maatsc zal moeten afzien van het maken van het zijkanaal naar Koev en het eventueel veranderen van de waterleiding naar Beilen in scheepv.-kanaal, en dat zij ook in dat geval nog circa drie gouds zal moeten negotiëren, om, na de verbetering der H veensche vaart en verbinding van dezelve met het Meppeler die vaart tot in de veenen van Emmen te kunnen brengen. grond waarvan het bestuur den Koning verzoekt, om den van b. z. te magtigen, om tot voorschreven einde met het b in overleg te treden, bepaaldelijk met betrekking tot wijzigin de betrekkelijke overeenkomst te maken, door het voorshands van de daarstelling der beide laatstgenoemde werken, een en behouders ratificatie der deelhebbers en autorisatie tot het op van ten minste *ƒ* 300,000 ter voorziening in het bestaande te

Dit adres hebben ged. staten, ingevolge ontvangene mag ter tafel der Staten gebragt, ten einde deze hun gevoelen d zouden kenbaar maken.

De comm. geeft te kennen, dat zij niet gelet heeft op de keningen van de maats.; de Prov. Stat. kunnen zich daarmede inlaten; zij moeten alleen beoordeelen, of door de voorgestelde zigingen de prov. ook zoude worden benadeeld. De commissie woordt op de vraag: kunnen de geprojecteerde zijtak naar K en het eventueel scheepvaart-kanaal naar Beilen achterwege b zonder groote schade van de provincie of sommige streken v zelve? eenstemmig *neen.* Het scheepvaart-kaal naar Beilen ka achterwege blijven, omdat de heeren VAN ITTERSUM c. s. plannen tot daarstelling van een kanaal van Assen naar Gro daarop hebben gebouwd; dit kanaal zou door bedoeld scheepv kanaal en langs den zijtak naar Koevorden aan den eenen k verbinding komen met de geprojecteerde kanalen in Overij aan de andere zijde met het aan te leggen kanaal van Coev naar de Eems. De maatschappij moge al, gelijk het bestuur bij den zijtak naar Koevorden en het scheepvaart-kanaal minde lang hebben; de provincie heeft er groot belang bij, en heeft om ook bijzonder het subsidie van *ƒ* 6000 over 10 jaren verle

De zijtak naar Koevorden is voor deze stad van groot belang daardoor ook voor de prov., zoo ten einde aan de stad en o ken een goed kanaal naar de Hoogeveensche vaart te keren als om de stad niet in nog ongelukkiger toestand te gen, als waarin zij nu verkeert. De commissie stelt ten voor, om, met vermelding der aangevoerde argumenten, a minister van b. z. te kennen te geven, dat het grootelijks in zou zijn met het belang der provincie Drenthe, indien de adres voorgestelde wijzigingen der concessie door den Koning goedgekeurd, en dat de Staten van Drenthe den minister dr verzoeken, om in die voorstellen geen genoegen te nemen en afwijzing daarvan te bevorderen." Dit rapport wordt ter vis legd, terwijl de dag van behandeling nader zal bepaald worde

---

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSE